Тыднёвік Магілёўскі

№ 12 (53) 25 сакавіка 1999 г. Кошт свабодны

ТЭМА НУМАРУ

Дзень Волі

ТЫДНЁВІК распачаў трэці год свайго існаваньня. Гэтая дата прыпадае на 25 сакавіка – чарговыя ўгодкі абвешчаньня Беларускае Народнае Рэспублікі. Нам такое супадзеньне да спадобы.

Віншуем чытачоў, сяброў і паплечнікаў са Сьвятам і жадаем усім беларусам спраўдзіць свае надзеі на годнае й свабоднае жыцьцё. Напярэдадні сьвята ў незалежнай прэсе зьявіўся ЗВАРОТ старшыні Рады БНР Івонкі Сурвілы (Канада) з нагоды 81-х угодкаў абвешчаньня нашай дзяржаўнай незалежнасьці. Рэдакцыя «ТМ» падае вытрымку з гэтага пасланьня.

– Дарагія суродзічы, прашу і заклікаю вас, не дапусьцеце да ліквідацыі нашай дзяржавы! Ад вас залежыць будучыня вашых дзетак, вашых унукаў. Не пакіньце ім у спадчыну забраны, паняволены край замест вольнай, заможнай і гордай Бацькаўшчыны. Толькі вы можаце не дапусьціць яе загібелі. Разам мы яе адбудуем, вылячым ад ейных боляў і ўзьнясем на сьветлы пасад.

Жыве Беларусь!

Напярэдадні Дня Волі «ТМ» прапанаваў знаёмым магілёўцам адказаць на пытаньне: «Што для вас сёньня Беларуская Народная Рэспубліка?». Іхныя меркаваньні мы падаем у рубрыцы ***«Тэма нумару»***.

Алесь СЕРДЗЮКОЎ, ***старшыня магілёўскае філіі Беларускае сацыял-дэмакратычнае партыі «Народная Грамада»:***

– БНР для мяне і, спадзяюся, для ўсіх нас ня проста гістарычная дата. Гэта ёсьць сымбалем, на жаль, няўдалае спробы пабудовы Беларускай незалежнасьці на пачатку XX стагодзьдзя. Але тым ня менш, каб не было БНР, не была б утвораная й хай сабе марыянэткавая, але БССР. Без БНР Беларусь была б зьнішчаная камуністамі й пераўтвораная ў правінцыю Расейскай імпэрыі. Беларуская Народная Рэспубліка – гэта сьведчаньне сілы й мужнасьці нашых продкаў, спадкаемцамі якіх мусім стаць мы.

Беларусь на крыжовай дарозе

У часе панаваньня савецкае імпэрыі бальшыня герaічных іменаў беларускае гісторыі XX ст. апантанымі камуністычнымі ідэолягамі адмыслова хавалася ці ў сакрэтных архівах ці наогул зьнішчалася. Паасобныя ўзгаданкі рабіліся выключна для таго, каб у чарговы раз «заклеймить позором прадажных беларускіх нацыяналістаў». Але палітычная адліга пачатку 90-х вярнула нам забароненыя імёны, адтуліла ўзьнёслыя й трагічныя факты нашае сапраўднае гісторыі. Сёньня, у дзень чарговых угодкаў абвешчаньня Беларускае Народнае Рэспублікі, якая для пакаленьняў беларускіх адраджэнцаў гэтага стагодзьдзя ёсьць сымбалем нашае незалежнасьці, я хацеў бы ўзгадаць чалавека, што ня быў непасрэдным удзельнікам тых далёкіх падзеяў, але ўнёс сваю долю ў асьвятленьне гістарычнае праўды.

Многія называюць Аўгена Калубовіча беларускім Салжаніцыным, з-за ягонай аповесьці «На крыжовай дарозе», па якой, як сьцьвярджае аўтар, у сталінскія часы гналі ўсю Беларусь. «І жаўнеры завялі Яго на панадворак, званы Прэторыя, і склікалі ўвесь полк і білі Яго па галаве трысьцінай, і плявалі на Яго... І, калі насьмяяліся... павялі Яго, каб укрыжаваць... на... Галгофу, што значыць: лобнае месца». (Эвангельле Сьв.Марка. XV:16,19-20,22).

Аўген Калубовіч нарадзіўся ў мястэчку Цёхічы на Рагачоўшчыне 5 сакавіка 1910 году, дзе й скончыў пачатковую школу. Потым навучаўся ў Рэчыцкай сямігодцы, а пасьля – у Бабчынскім пэдагагічным тэхнікуме Хойнікаўскага раёну. Менавіта там Аўген Калубовіч уступіў у тайную арганізацыю альтруістаў, якая прапагандавала ідэю незалежнасьці Беларусі. 20 траўня 1930 году Калубовіч быў арыштаваны ГПУ й за прыналежнасьць да «беларускае антысавецкае нацыяналістычнае арганізацыі Альтруістаў, якая ставіла сабе на мэце падрыхтоўку контррэвалюцыйнага паўстаньня для зрынаньня савецкае ўлады ды адасабленьня Савецкае Беларусі ад СССР» быў асуджаны на тры гады лягэроў. Менавіта жудасьці сталінскіх рэпрэсіяў ды асабістае знаходжаньне ў лягэры сталіся матэрыялам для кнігі «На крыжовай дарозе», якая ёсьць аўтабіяграфічнай.

«Дарога гэтая йшла да самае Сібіры. У 1930 г. здавалася, што па ёй гналі ўсю Беларусь, каб там, на той Сібірскай галгофе, зь ёю й пакончыць. Гналі ня рымскія жаўнеры зь дзідамі й мячамі, а маскоўскія са стрэльбамі й сабакамі. Гналі й гналі... Удзень і ўначы. У сьцюжу і ў сьлёту. Праз перасыльныя пункты й турмы. З кожнага сяла й места», – так пачынае аўтар сваю аповесьць.

Пасьля вяртаньня зь лягэру на Далёкім Усходзе Аўген Калубовіч працаваў настаўнікам, вучыўся ў Менскім пэдагагічным інстытуце, а з 1939 году займаў пасаду кансультанта-мэтадыста ў Народным Камісарыяце Асьветы БССР. У часе Другое Сусьветнае вайны вызваляў Беларускае культурнае згуртаваньне, быў сябрам Беларускае Рады Даверу й Беларускае Цэнтральнае Рады. Потым, перад паўторным прыходам камуністаў да ўлады ў Краі, Аўген Калубовіч эміграваў у ЗША, пакінуўшы на Радзіме жонку й сына, якога ніколі ў жыцьці больш не пабачыў. Дарэчы, Калубовіч-малодшы жыве ў Менску й зьяўляецца актывістам Таварыства Беларускае мовы.

Аўген Калубовіч пачаў пісаць яшчэ да вайны, але сапраўдным літаратарам і дасьледчыкам беларускай гісторыі стаўся на эміграцыі. «Я ўсё жыцьцё адчуваў, што ня споўніў аднога свайго абавязку: распавесьці пра масавую гібель беларусаў у савецкіх турмах і канцэнтрацыйных лягэрох. Колькі разоў браўся за пяро яшчэ дома, у Менску. Укладаў пляны, рабіў чарнавыя накіды. Ды далей гэтага не пайшоў. Мо ня толькі таму, што пісаць было сьмяротна небясьпечна, хаваючыся, а перахоўваць напісанае цяжка. Галоўна – ад сьведамасьці, што друкаваць усё адно няма дзе», – так напіша Аўген Калубовіч у 1976 годзе ў прадмове да кнігі «На крыжовай дарозе», выдадзенай у амэрыканскім горадзе Клііўлендзе й перавыдадзенай у Менску ў 1994 годзе. У гэтую кнігу ўвайшоў і гістарычна-дасьледчы твор «Акт 25-га Сакавіка і адраджэньне нацыянальнае беларускае культуры», дзе аўтар на гістарычных дакумэнтах распавядае пра ўздым нацыянальнае сьвядомасьці беларусаў у часе існаваньня БНР.

Працяг на 7 стар.

ТЭМА НУМАРУ

ПРЭЗЫДЭНЦКІЯ ВЫБАРЫ. ПРАЦЯГ.

Мясцовая ўправа БНФ зноў сталася аб'ектам міліцэйскага захопу

«ТМ» паведамляў пра папярэдні міліцэйскі налёт на офіс абласной філіі БНФ, набыткам якога для чыноў міліцыі сталіся некалькі старых улётак.

Гэтым разам, у чацьвер 18 сакавіка, былі рэквізаваныя афармленыя й чыстыя падпісныя лісты для збору подпісаў за вылучэньне кандыдатаў у прэзыдэнты, пратаколы абласной камісіі па выбарах прэзыдэнта, агітацыйныя плякаты і ўлёткі да гэтых выбараў, іншая літаратура. Рэквізаваныя матэрыялы міліцыянты вынеслі ў картоннай скрыні з-пад бананаў. Туды-ж паклалі й зьняты з фронтаўскага кампутара вінчэсьцер (цяпер ён бясшкодны як дзіцячая мяккая цацка).

Пра чарговы налёт на офіс па тэлефоне ў Праваабарончы цэнтар паведаміў сябра Фронту Віталь Макаранка. Ён кіраваўся на сход і апынуўся сьведкаю блякаваньня офісу. Мы зь сябрам Цэнтру Алесем Асіпцовым пасьпяшаліся на выклік, але ў памяшканьне нас не прапусьцілі. Два спэцназаўцы пачыталі маё пасьведчаньне ад Беларускага Хельсінскага Камітэта, але яно ні ў чым іх не пераканала: «заходить нельзя!»

Стоячы на вуліцы мы распытвалі Віталя Макаранку. Міліцыянты і людзі ў цывільным прыбылі на мікрааўтобусе зь цёмным шклом (ён стаяў блізу офісу). Адзін меў пры сябе відэакамэру. Кіравала брыгадай цывільная жанчына.

Тым часам мы працягвалі чакаць «пад дзьвярыма». Праз паўгадзіны выйшаў старшыня магілёўскага Маладога Фронту Андрусь Кавалёў у суправаджэньні двох цывільных. Мы рушылі побач, каб высьветліць падставы затрыманьня, бо было відавочна, што Андруся ахоўваюць. Ён паведаміў, што выйшаў набыць у краме вады. Адзін з ахоўнікаў рэзка загадаў яму «не разгаварывать». Але-ж дыялёг між ахоўнікамі і намі адбыўся й мы высьветлілі, што Андруся нельга лічыць затрыманым ці арыштаваным. Ён дадаў, што зайшоў у офіс, калі там ужо была гэтая апэратыўная брыгада. Хацеў сысьці, але ня выпусьцілі. Перад крамай адзін канваір застаўся з намі, а другі накіраваўся з Андрусём да прылаўка.

Мы вярнуліся да офісу й знсўку сталі чакаць разьвіцьця падзеі. Чаканьне доўжылася каля гадзіны. Потым выйшаў старшыня абласной камісіі па выбарах прэзыдэнта Уладзімер Шарапаў і запрасіў мяне й Віталя Макаранку ў памяшканьне. Ён паведаміў, што абумовіў сваё падпісаньне міліцэйскіх папераў прысутнасьцю праваабаронцаў.

Мы прайшлі ў памяшканьне. У.Шарапаў распавёў пра дзеяньні міліцыі. На некалькі пытаньняў адказала нам і «цывільная жанчына» – Караткевіч Натальля Леанідаўна, якая аказалася маёрам, сьледчым Цэнтральнага РАЎСа.

Карціна пачала набываць наступныя рысы. У сталіцы ўзбуджаная «выбарчая» крымінальная справа. Маёр Караткевіч атрымала даручэньне ў межах гэтага «опасного дела». Загад прывёў спэцбрыгаду ў офіс мясцовай філіі БНФ, які аднначасова прыкмечаны як перадвыбарчы штаб. Санкцыянаваў дзеяньні брыгады пракурор Цэнтральнага раёна.

Акрамяператрусу праводзіліся відэаздымкі. Апэратар здымаў усё, што знаходзілася ў пакоях офісу: сьцены, паліцы зь літаратурай, дакумэнтамі, паперамі. Асобна і старанна – усіх, хто знаходзіўся ў памяшканьні. Напрыканцыператрусу міліцыянты намерваліся забраць з сабой сэйфы, да якіх у офісе не знайшлося ключоў. Але перадумалі й абмежаваліся іх «апячатаньнем».

Брыгада выканала сваю справу й пакінула месца падзей з «трафэямі», а У.Шарапаў атрымаў копію пратаколу і абяцаньне атрымаць усё назад у выпадку адсутнасьці крыміналу ў арыштаваных дакумэнтах.

Якія высновы можна зрабіць з нагоды чарговагаператрусу ў офісе БНФ? Шукальнікаў цікавіла ўсё, што датычыцца працы абласной камісіі па выбарах прэзыдэнта. Асаблівую каштоўнасьць для іх уяўлялі падпісныя лісты за вылучэньне кандыдытаў. Добра, што там іх было ня шмат, аднак усё роўна шкада працы зборшчыкаў, тым больш, што некаторыя зь іх пацярпелі праз гэта.

Праваабарончы цэнтар вядзе свой улік пацярпелых за Канстытуцыйнае права выбіраць прэзыдэнта. Рэжым-жа спрабуе спаралізаваць працу выбарчых камісіяў. Сьведчаньнем таму ператрусы, што ладзяцца па абласных цэнтрах, уціск на сяbраў выбарчых камісіяў, якім пагражаюць выключэньнямі з вучэльняў альбо звальненьнямі з працы, адміністратыўнай і нават крымінальнай адказнасьцю. Калі не хапае начальнікам собскага «аўтарытэту», на дапамогу клічуць людзей з установы, якую з савецкіх часоў трапна называюць «канторай».

Усё гэта робіцца ад страху. І адначасова ад спадзеву на тое, што «мы не пры чым, нам далі такі загад»... Але перад гісторыяй, і нярэдка ў рэальным жыцьці, кожны адказвае, як гаворыцца, за сваё ўласнае.

Валадар ЦУРПАНАЎ, праваабаронца, карэспандэнт «ТМ»

ТЭМА НУМАРУ

Валадар ЦУРПАНАЎ, старшыня магілёўскага Праваабарончага цэнтра:

Мая радзіма

Дамок над рачулкай,
што воды нясе
свае да далёкага мора,
гаёк невялічкі ў вясновай красе
пагойдвае ціхенька гольлем;
і луг заліўны, што гаёк акружыў
травою духмянай ў пакосе,
і поле, дзе вузкую сьцежку прабіў
праз лес залатога калосься;
і песьня, што ў небе маленькі
жаўрук
пець пачынае;
і пчолка руплівая: лапачак-рук
лета усё не складае...
Усе тыя рысы, прыкметы жыцьця –
вясковай будзённасьці ціхай –
я згадваю ў момант,
нібы забыцьця,
ўспаміну шчымлівага. Слыху
істоту усю падпарадкую я,
ды марна чакаю прыходу
ў кватэру – дзяцінства,
каб маці мая
мне зноў наліла сырадою.
Шкада, бо ня вернуцца тыя назад
часы безклапотнага шчасьця
калі па-дзіцячы наіўна быў рад
злоўленай простай казяўцы.
Насоўвае ноч на абшары крысо
коўдры бліскучастае, зорнай...
Я засынаю ды чую, як зноў
сьпіць доня мая неспакойна.

Міхась БУЛАВАЦКІ, старшыня абласной філіі ТБМ:

– Перш за ўсё і больш за ўсё – ***надзея****. Надзея на гонар і годнасьць беларусаў, на іх роўнасьць між іншымі народамі сьвету. Надзея на волю. Надзея на розум. Надзея на будучыню. Так, для мяне БНР – не мінулае, для мяне гэта наперадзе. Гэта як сьвятло ліхтара для матылька, што лётае ў цемры. Сёньняшняя Беларусь яшчэ вельмі далёкая ад ідэалаў дзяржаўнасьці, пазначаных Устаўнымі граматамі 1918 года. А да іх ёсьць сэнс імкнуцца. Таму я прыняў грамадзянства БНР.*

РОЗГАЛАС РЭКТАРСКАГА ПАПЯРЭДЖАНЬНЯ

Згодна артыкула 39...

Афіцыйнае папярэджаньне ад абласной пракуратуры атрымаў старшыня магілёўскай філіі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная Грамада», журналіст Алесь Сердзюкоў. Днямі ён быў выкліканы да сьледчага, які ўручыў яму ксэракопію дакумэнта, падпісанага абласным пракурорам Міхаілам Дудкіным. У паперы адзначаецца, што Алесь Сердзюкоў вядзе «незаконную выбарчую дзейнасьць у Магілёўскім унівэрсітэце». Маецца на ўвазе дзейнасьць, накіраваная на арганізацыю прэзыдэнцкіх выбараў. Якім чынам гэтая «дзейнасьць» вядзецца, не расшыфроўваецца. Аднак пазначана, што на падставе артыкула 39 Закону аб пракуратуры для А.Сердзюкова можа наступіць адміністратыўная альбо нават крымінальная адказнасьць. Чаму спасылка зробленая на ўнівэрсітэт становіцца ясна, калі ўзгадаць «рэктарскае папярэджаньне» выкладчыкам і студэнтам, пра якое мы распавядалі ў мінулым нумары «ТМ». Алесь Сердзюкоў быў сярод тых мясцовых праваабаронцаў, хто ў сваю чаргу папярэдзіў рэктара Аўласевіча аб ягонай перашкодзе ў правядзеньні «законнай выбарчай кампаніі, прызначанай законным Вярхоўным Саветам Беларусі». Відаць, рэктар паскардзіўся ў пракуратуру. Яна стала на рэктарскі бок і абараніла кіраўніка ўнівэрсітэта ад надакучлівых палітыкаў, што адцягваюць увагу студэнтаў ад вучобы.

Цікава аднак, што гэтымі-ж днямі менавіта ўнівэрсітэт стаўся цэнтрам правядзеньня рэспубліканскай «патрыятычнай» канфэрэнцыі моладзі». Ад першага да апошняга слова ўсё на ёй было выключна ***палітыкай***. Але тут важна, якая гэта была палітыка, – савецкая, інтэрнацыянальная, інтэграцыйная. Гэтая палітыка вядзе адлік беларускай гісторыі ад лістапада 1917 года, старанна пазьбягаючы такіх несавецкіх падзеяў як БНР, народны супраціў бальшавізму, камуністычныя рэпрэсіі супраць беларускай інтэлігенцыі й сялянства. Ад такой палітыкі студэнтаў не ахоўваюць. Яе заахвочваюць. Яе песьцяць. Яе падтрымліваюць прызнаньнем такіх «выдатных» датаў нашай гісторыі, як, напрыклад, 15-годзьдзе магілёўскай «ганаровай варты ля мэмарыялу Барацьбітам за савецкую ўладу»...

Уласная інфармацыя

ТЭМА НУМАРУ

***Анатоль ФЕДАРАЎ**, старшыня абласной філіі БНФ:*

– Зараз для нас галоўнае – прэзыдэнцкія выбары. Факт іх абвешчаньня і рэальнага правядзеньня ёсьць найлепшым сьведчаньнем вернасьці дэмакратычных сілаў краіны ідэалам Беларускай Народнай Рэспублікі. Гэта разумее ўсё больш людзей, пра што можна меркаваць праз кампанію збору подпісаў за кандыдатаў. Аднача-сова мы вядзем работу па запрашэньню ў грамадзянства БНР. Нягледзячы на рэпрэсіі і незаконныя перашкоды з боку ўлады гэтым кампаніям, яны ідуць пасьпяхова. Другая вартасная акалічнасьць, якую б я адзначыў, заключаецца ў тым, што адзначэньне гадавінаў БНР з палітычных плошчаў і вуліцаў прыйшло ў хаты, дамы, кватэры. Многія людзі адзначаюць гэтае сьвята вячэрамі, сяброўскімі застольлямі. Менавіта праз такое вяртаньне нашага Дня Волі ў побыт, у жыцьцёвы каляндар захоўваюцца і перадаюцца надзеі і мары БНР. Пакуль ня зьдзейсненыя. Але жывыя, прывабныя, памятныя. Асяродзьдзе людзей, якія разумеюць вялікасьць БНР, пашыраецца. Дзень Волі пераможа. Воля вернецца да нас.

***Алесь АСІПЦОЎ**, старшыня магілёўскага згуртаваньня моладзі «Патрыёты Бацькаўшчыны. Рух у Эўропу»:*

– БНР для мяне перадусім гэта асобы. Сукевецьце асобаў, сукевецьце талентаў, сукевецьце руплівуцаў Бацькаўшчыны. Язэп Варонка і Антон Луцкевіч, Янка Серада і Канстанцін Езавітаў, Аляксандар Цьвікевіч і Сымон Рак-Міхайлоўскі... Іхны лёс аднача-сова і трагічны, і шчасьлівы. Іхны лёс непарыўна зьвязаны зь Беларусьсю. Першая чвэрць стагодзьдзя. Жудасьці імпэрыялістычнай вайны. Чалавечыя ахвяры і трагедыі. Зьмены на мапе Эўропы. Час, калі паўсталі народы, што атрымалі магчымасьць самавызначэньня. Паўстала і Беларусь. Менавіта БНР засьведчыла сьвету, што беларусы жывыя, што яны бачаць сваю краіну вольнай і незалежнай. Такі дзень можна і трэба лічыць найпершым нацыянальным сьвятам. Няхай сабе сьвятам нясправджаных надзеяў, нерэалізаваных магчымасьцяў – але Сьвятам. Таму я буду адзначаць гэты дзень у атачэньні маіх сяброў, маіх аднадумцаў і паплечнікаў. А першы тост падыму за тое, каб наступны Дзень Волі ўсе мы адзначалі ў вольнай, незалежнай роднай Беларусі.

«... Трывайце. Замежжа нам дапаможа. Супынак за грамадзкай думкай».

Калі б мне было неабходна тэлеграмай паведаміць у рэдакцыю аб сэмінары, што днямі ладзіўся ў Менску, я б выкарыстаў менавіта гэтыя ільфа-пятроўскія словы са знакамітага рамана, каб перадаць зьмест імпрэзы.

Аднак-жа рэдакцыя прадаставіла мне больш месца на сваёй плошчы, таму я распавяду пра сэмінар АБСЭ «Структуры плюралістычнага грамадзтва» падрабязьней.

На два дні ўдзельнікі сэмінара, беларускія функцыянэры ад СМІ і журналісты, замежныя госьці арэндавалі менскі Міжнародны адукацыйны цэнтар. Тэмай сэмінара стаўся разгляд сытуацыі, якая характарызуе грамадзкае месца і ўмовы працы беларускай журналістыкі. Уважліва слухалі меркаваньні выступоўцаў на гэты конт разам зь іншымі замежнікамі (з Эўропы і Расеі) старшыня місіі АБСЭ ў Менску спадар Вік і ягоны намесьнік спадар Кляйнэр. А паслухаць было каго: на трыбуну сэмінара, сярод іншых, узьнімаўся, напрыклад, такі рэдкі ўдзельнік журналісцкіх пасядзелкаў як старшыня Дзяржкамдруку М.Падгайны. З «нашага боку» найбольш цікава выступілі юрыст М.Пастухоў і прэзыдэнт БАЖ Ж.Літвіна. А больш і няма каму было выступаць, бо ўдзел у сэмінары праігнаравалі ня толькі рэдактары дзяржаўнай прэсы (да чаго ў нас даўно прызвычаіліся), але і рэдактары недзяржаўных СМІ (што выглядала нечым новым). Падалося, што тым самым недзяржаўныя журналісты далі зразумець АБСЭ, што ад занадта «інтэлігентнай» дзейнасьці місіі ў Менску дэмакратычныя сілы далёка не ў захапленьні.

Цяпер расшыфруем пазначаныя ў загалоўку тэзісы.

<u>**Трывайце**</u>. Трываць на сэмінары даводзілася не аднойчы. Кожны раз, калі слова бралі замежныя выступоўцы, здавалася, што гаворку вядуць іншапланэтныя людзі. Іх узровень аргументацыі, існуючы на Захадзе досьвед журналісцкай працы, яе разуменьня і г.д. ніякім чынам не адпавядаў таму, што маем і над чым пакутаваем мы. Навошта, напрыклад, былі нам разважаньні наконт *сэмантычнай складаемай (!)* інфармацыі, калі ў нас з журналістыкай усё проста і ясна як белы дзень. А менавіта: права на распаўсюджваньне інфармацыі і дэзынфармацыі надзейна і жорстка ўзурпавана ўладай. Вось і ўся сэмантыка! Трываць даводзілася й падчас выступаў расейскіх калегаў. Як толькі гаворка заходзіла аб націску беларускай улады на вольную прэсу, аб нашых цяжкасьцях са свабодай слова, аб аднабаковасьці інфармацыйнага абмену – як нашыя калегі пачыналі, сумленна гледзячы нам у вочы, спасылацца на «няведаньне дэталяў», «неінфармаванасьць», «недасканаласьць дачыненьняў і сувязяў зь беларускімі калегамі». Сьвет усё пра нас ведае, а Расея, бачыце – не. Але-ж яшчэ больш трываньня спатрэбілася на выступе спадара Падгайнага. У скароце ён быў такі: усё ў нас не горш за людзей: і друк ёсьць, і свабода мае месца, і грамадзтва атрымлівае аб'ектыўную інфармацыю... Распачатую было пасьля гэтага юэапірнага выступу чыноўніка дыскусію, відаць, каб не пакрыўдзіць высокага госьця, спыніў спадар Кляйнэр. На жаль.

<u>**Замежжа нам дапаможа.**</u> У мяне няма ніякага скепсысу адносна замежнай прафэсійнай дапамогі. Аднак разумею, і гэтае разуменьне ўмацавалася на справаздачным сэмінары, – ня трэба чакаць шмат чаго ад гэтай дапамогі. Нічога за нас саміх заходнія прадстаўнікі дэмакратыі ня зробяць. Сэмінар – калі ласка, канфэрэнцыю – ноў праблемаў, стажыроўкі на Захадзе – магчымыя. Аднак якія вынікі гэтых ды іншых намаганьняў – гэта, дарэчэньня, пытаньні вашыя. І гэта правільна. На жаль, уражаньне такое, што беларускі бок – і журналісцкі, і ўвогуле апазыцыйны – ня надта да гэтага гатовы.

<u>**Супынак за грамадзкай думкай.**</u> Яна ў нас пакуль, трэба прызнаць, не на баку дэмакратычных сілаў і намаганьняў. На сэмінары вынікі вывучэньня грамадзкай думкі прадставіў выступоўца зь Беларускага дзяржуніверсітэта. З выступу, падмацаванага лічбамі-працэнтамі, стала ясна: рэйтынг прэзыдэнта ў народзе вялікі і ўстойлівы, а супернікаў яму няма. Дзяржаўным СМІ верыць большасьць таго-ж народу. Верыць апрыёры, а не таму, што там праўда, а ў незалежных выданьнях – лухта. Усё якраз наадварот, аднак-жа мэнталітэт такі: праўда там, дзе ўлада. Як перадолець гэтую супыньку? Працаваць – няма іншага рэцэпту не існуе. Даводзіць праўду, не фанабэрыцца, а гаварыць зь людзьмі аб палітыцы спакойна, разважліва, даходліва. Чаго прасьцей, ці не так?

Насамрэч – няма нічога больш цяжкага. І разам з тым – больш патрэбнага цяпер грамадзтву.

***Сяргей ШЫШКІН**, старшыня магілёўскай філіі Беларускай асацыяцыі журналістаў*

КРОНІКА ТЫДНЯ Ў ПАДЗЕЯХ І ФАКТАХ

<u>**Мінулы тыдзень вызначыўся незьлічонай колькасьцю**</u> нарадаў і паседжаньняў. Журналістаў асаблівай зацікавіла пракурорская нарада. Аднак іх «выставілі» на самым цікавым месцы, калі гаворка пачалася пра «вяртаньне крэдытаў». Найбольш дасьведчаныя назіральнікі лічаць, што закрытасьць пытаньня зьвязаная з тым, што пракуроры пакуль не зразумелі, што канкрэтна ад іх патрабуецца: любая салідная прадпрымальніцкая справа, інвэстыцыйная праграма, ды й проста жыцьцё эканомікі немагчымыя без крэдытаваньня. Аднак выконваць трэба прэзыдэнцкі загад: вярнуць крэдыты народу!

<u>**Краснапольская раённая газэта радасна і ўзьнёсла паведаміла чытачам**</u> аб вяртаньні сваёму выданьню «дасувярэннай» назвы – Чырвоны Сьцяг. Некалькі апошніх гадоў газэта называлася Голас Краснапольшчыны. Але такая сьціплая назва, відаць, замінала рэдакцыі «мабілізуючым і натхняючым словам узнімаць настрой працаўнікам», як аб гэтым паведамляецца ў рэдакцыйным Слове з нагоды перайменаваньня. Цяпер праца будзе такой: «герыоямі нарысаў і іншых матэрыялаў зноў будуць простыя людзі». Пералік некаторых зь іх падаецца. Пазначаны больш за 50 чалавек, з прозьвішчамі й адрасамі, якія завінаваціліся камунгасу па кватэрнай плаце. Пэўна, у гэтых людзей ёсьць дзеці і ўнукі, знаёмыя й сваякі, калегі й суседзі. Алеж газэце з суворай чырвонай назвай не да цырмоніяў з «простымі людзьмі».

<u>**Значна актывізавалася «інфармацыйна-інструктыўная» работа ў сувязі**</u> з маючымі адбыцца мясцовымі выбарамі. Адпаведныя прапагандысцкія групы выступаюць у працоўных калектывах, каб «правільна» настроіць людзей. Пры гэтым у калектывах абмяркоўваюцца найбольш набалелыя пытаньні. Такімі для чавускіх настаўнікаў, напрыклад, сталіся пытаньні... аб перспэктывах аб'яднаньня Расеі й Беларусі і аб намерах урада па падвышэньні пэдагагічных заробкаў. Дэпутат нацыянальнага сходу Аляксеенка супакоіў мясцовую настаўніцкую інтэлігенцыю толькі наконт аб'яднаўчых перспэктываў.

<u>**Амаль шостую частку магілёўскага раённага бюджэта забясьпечвае**</u> ўдалая камэрцыйна-вытворчая фірма «Крышталь». Аднак працуе яна на ўтрыманьне адміністрацыі раёна, бо ў грашовым выглядзе за апошні год службовыя апараты райвыканкама і сельскіх выканкамаў ўзрасьлі ў 2,5 разы.

<u>**Мсьціслаўскія начальнікія зьвальненьні і арышты адбыліся, як вядома, пасьля праверак**</u> скаргавага ліста мясцовай пэнсіянэркі. Смелую жанчыну паказалі па тэлебачаньні. Аднак новым памочнікам рэспубліканскай камісіі вядомасьць больш не пагражае. Менскія праўляючыя аднача сова з просьбай «паведамляць» па адмысловым тэлефоне «аб фактах злоўжываньняў і парушэньняў» падкрэсьліваюць, што ананімнасьць інфарматараў «гарантуецца». І гэта правільна: у савецкай гісторыі неаднойчы здаралася, што патрабаваліся дзесяцігодзьдзі, каб выкрэсьліць з народнай памяці імёны розных «выкрывальных патрыётаў» і наступствы іхнага шчыраваньня.

<u>**Віктар Ганчар запрасіў на афіцыйную імпрэзу рэгістрацыі кандыдатаў у прэзыдэнты Беларусі,**</u> якая мае адбыцца праз тыдзень, прадстаўнікоў адміністрацыі дзеючага прэзыдэнта, замежнага дыпляматычнага корпуса, міжнародных арганізацый, журналістаў. Перад запрошанымі (акрамя журналістаў) такім чынам паўстае няпростая дылема. Прысутнасьць на цырымоніі будзе азначаць прызнаньне законнасьці выбараў, якім беларуская ўлада з імпэтам адмаўляе ў канстытуцыйнасьці. Аднак-жа і сварыцца з усім сьветам таксама не вельмі зручна. Хаця ўлада для дзеючага прэзыдэнта, як вядома, важней за ўсё.

<u>**Пры ўзьдзе ў райцэнтар Лёзна Віцебскай вобласьці з боку Расеі славуты няўлоўны Мірон**</u> узьняў на 35-ці мэтровай вежы высакавольтнай магістралі белчырвона-белы сьцяг, прыклаўшы традыцыйны зварот да ўладаў. У ім Мірон патрабуе свабоды для затрыманага старшыні гарадзкой філіі БНФ Уладзімера Плешчанкі, якому міліцыя інкрымінуе дэмантаваньне ў абласным цэнтры бюста расейскаму генэралісімусу Сувораву. Некалькі месяцаў па гэтай справе ідзе сьледства. Уладзімера ўвесь гэты час трымаюць за кратамі. Ён абвяргае абвінавачваньне, вызваляючы яго цалкам недарэчным.

Інфармацыйная служба «ТМ»

КРОНІКА ТЫДНЯ Ў ПАДЗЕЯХ І ФАКТАХ

ТЭМА НУМАРУ

***Дзяніс НОВІКАЎ**, старшыня магілёўскае суполкі Задзіночаньня Беларускіх Студэнтаў:*

– Увогуле гэта вельмі глыбокае пытаньне. Наконт гэтага можна разважаць ды разважаць. Падчас развалу камуністычнае імпэрыі мне проста хацелася даведацца, што гэта насамрэч такое. На сёньняшні дзень гэта – ўвасабленьне вольнай і незалежнай дзяржавы, нешта такое ідэальнае. Хаця натуральна, што не можа ўсё быць ідэальна. Таксама, аднача сова БНР для мяне зьяўляецца нечым невядомым, а да невядомага заўсёды ёсьць нейкая цікавасьць. Як у дзіцяці да цемры, але яно баіцца цемры. Так, мабыць, і мне крыху страшна, але я цягнуся да гэтае ідэі. Толькі тады й там Беларусь застанецца Беларусьсю, дзе будуць свае традыцыі, мова, культура. І мы ня будзем нейкім там «Северо-западным краем». А Беларуская Народная Рэспубліка паўстане, хай пазьней, але паўстане. І ніякія камуністычныя праваўры ня выб'юць гэтае ідэі з нас – беларусаў.

***Уладзімер ШАНЦАЎ**, старшыня магілёўскае філіі Фонду імя Льва Сапегі:*

– Я – расеец, і, магчыма, раней гадавіна БНР для мяне мала што азначала. Проста таму, што тады існавала братэрская сям'я народаў СССР. Калі адчынілася жалезная заслона, зьявілася магчымасьць шмат што зразумець і асэнсаваць самому. Асэнсаваньне таго, што павінна быць Суверэнная Беларусь, прыходзіла да мяне, партыйнага работніка, паступова, але – цьвёрда. У паўсядзённым жыцьці я пакуль не карыстаюся беларускай мовай. Аднак лічу, што дзяржаўнаю мовай у нас павінна быць толькі беларуская. Мой асаблівы гонар: у 1991 годзе я разам з калегай-дэпутатам па гарадзкому Савету Васільковым В.Г. замацаваў над Домам Саветаў бел-чырвона-белы сьцяг. Канешне, гісторыя рухаецца толькі наперад. І я веру, што Беларусь стане па-сапраўднаму суверэннай, незалежнай дзяржавай.

Праграма тэлебачаньня з 29 сакавіка па 4 красавіка

•• Понедельник, 29 марта ••

Праграму тэлеканалаў мы друкуем на замову чытачоў. Гаспадары праграмы падаюць нам яе на расейскай. Рэдакцыя фізычна (па часе) не пасьпявае яе перакласьці. Просім разглядаць гэтыя старонкі як тэхнічна-службовы матэрыял, які ня мае дачыненьня да зьместу й характару нашай газэты.

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.20 Новости.
8.15 Резонанс.
9.10 Потребительская корзина.
9.25 Телебарометр.
9.40 "Сегодня с вами..."
10.05 Здоровье.
10.30 Усадьба.
11.15 "Ветер в спину". Телесериал.
12.05 Теленавигатор.
12.25 Музыка без границ.
13.10 С.Шепард и Ж.Дельпи в фильме "Странник"(Германия — Франция).
15.15 Сериал для детей. "Чародей" (Австралия — Польша).
15.40 Видеокурс французского языка.
16.05 "Ах, свадьба, свадьба!" Телеочерк.
16.35 Авто-парк.
16.45 Премьера песни.
17.15 "А музыка звучит..."
17.45 "Время и люди". Телеочерк.
18.05 "Ветер в спину". Телесериал.
19.15 Политические диалоги.
19.40 Международные спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь! В программе: "Разговор в прямом эфире", "Музыкальная тема", "Что делать?", юмористическая рубрика "Понедельник с "Христофором".
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 А.Збруев, О.Даль, А.Миронов в худ.фильме "Мой младший брат".
23.40 Криминальная хроника.
23.45 Белорусский хит-парад.
23.50 Третий тайм.
0.30 КВН. Чемпионат Беларуси.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Жестокий ангел".
9.05 "Здоровье".
9.35 "Волшебное кольцо". Мультфильм.
9.55 Поле чудес.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 "Космическая полиция".
14.40 "Волк и теленок". Мультфильм.
14.55 Звездный час.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Жестокий ангел".
17.15 Эти забавные животные.
17.45 Здесь и сейчас.
18.05 Программа "Человек в маске".
18.45 "Улицы разбитых фонарей-3".
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.50 "Горец-IV". "Двойной орел".
21.45 Взгляд.
22.30 Однако.
22.45 О. Видов в фильме "Метель".

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
6.20 У всех на устах.
6.45 Телеигра "Программа передач".
8.15 Дежурная часть.
8.35 TV-club.
8.50 Товары — почтой.
9.00 "Санта-Барбара".
9.45 Музыка, музыка...
10.00, 16.00, 19.00, 23.25 Вести.
15.15 Мультфильмы.
15.30 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
16.55 Гомеопатия и здоровье.
17.00 Телефильм "Адъютант его превосходительства". 1-я серия.
18.20 "Мистер Бин — черная змеюка". Телесериал (Великобритания).
19.40 Подробности.
19.55 Любовь с первого взгляда.
20.30 Л. Гурченко и М. Державин в фильме "Моя морячка".
22.00 Акуна матата.
23.10 Дежурная часть.
23.55 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры.
7.25 Программа мультфильмов.
8.25 Тебе поем, "Весна".
9.00 "Кукла". Худ. фильм. 6-я серия.
10.20 Возвращение Саши Соколова.
10.45 "Академический час". О.Митяев.
11.40 После новостей...
12.00 IX Международный фестиваль телепрограмм для детей и юношества.
12.15 Живое дерево ремесел.
12.20, 13.45. М.Горький. "Умирает душа". Телеспектакль.
14.45 "Без визы".
15.00, 17.30 Новости.
15.05 "Лукоморье".
15.25 "Четыре танкиста и собака". 6-я серия.
16.15 "15-й подъезд".
16.40 Два Владимира в поисках света.
17.00 Мир авиации.
17.40 Ваше сословие.
18.05 Музыкальный экспромт.
18.20 Какой молодец этот Зощенко!
19.00 "Университетский проспект". И.Масленников.
19.10 Чудо-сказка.
19.50 "И представление продолжается". Док. фильм (Индия).
20.45 После новостей...
21.05 "Кукла". Худ. фильм. 6-я серия.
22.25 Вечные образы искусства.
22.50 "Видеопоэзия". К.Кедров.

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Ее звали Никита".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Вчера в "Итогах".
10.15 Куклы.
10.30 Итоги. Ночной разговор.
11.30 "Старый телевизор" вспоминает: "Россия молодая".
13.30 "Детектив Нэш Бриджес".
14.20 "Сегоднячко". Красная стрела.
15.30 "Конан". Заключительная серия.
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

13.10 Пунктир.
13.40 "Звезды на "Славянском базаре"в Витебске".1-е отд.
14.40 "Мисс "Славянка-99".

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Блистательные Азераки".
18.15 АП ПО"Техноприбор": шаг в новое столетие.
18.45 Бобруйский вариант.
19.05 Тяжелый день.
19.35 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 День области.
20.50 Астро-дайджест.
21.00 Праздник в вашем доме.
21.35 "Поединок". Худ.фильм.
23.15 День области.
23.25 "Долгое падение". Детектив.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Городские новости.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Чтобы помнили".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.43 "Акапулько".
21.30 Городские новости.
21.40 Приключенческий фильм "Знак Зорро".
22.55 Спортивная программа.

•• Вторник, 30 марта ••

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.10 Новости.
8.15 Политические диалоги.
8.40 Потребительская корзина.
9.15 "Все дело в шляпе".
9.40 "На волне взаимопонимания".
10.20 Станция "Академия наук".
10.35 "Сегодня с вами..."
11.15 "Ветер в спину".
12.05 Третий тайм.
12.35 "А музыка звучит..."
13.15 "Соло для гитар".
14.05 Туробъектив.
14.25 Бездельник.
15.15 Сериал для детей "Чародей".
15.45 Видеокурс английского языка.
16.10 Мультфильмы.
16.35 "Здесь земля такая". Телеочерк.
17.10 Уроки Н.Новожиловой.
17.35 Гости в дом. Ко Дню смеха.
18.00 "Ветер в спину".
18.50 Белорусский хит-парад.
19.15 "Алло, "Событие". Прямая линия.
19.55 Международные спортивные новости.
20.15 Добрый вечер, Беларусь! В программе: "Разговор в прямом эфире", "Музыкальная тема", "Что делать?", юмористическая рубрика "Банка комиксов".
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 П.Кормунин, Т.Карпова в кинокомедии "Теща".
23.10 Криминальная хроника.
23.15 Международный музыкальный фестиваль "Минская весна-99".

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Жестокий ангел".
9.20 Взгляд.
10.05 "Папа, мама и золотая рыбка". Мультфильм.
10.15 Смехопанорама.
10.50 Домашняя библиотека.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 "Космическая полиция".
14.45 Счастливый случай.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Жестокий ангел".
17.15 Угадай мелодию.
17.45 Здесь и сейчас.
18.05 Тема.
18.45 "Улицы разбитых фонарей-3".
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.50 Комедия "Одиноким предоставляется общежитие".
22.25 Однако.
22.40 "Мама" в "Тихом доме" Сергея Шолохова.

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
6.20 У всех на устах.
6.45 Телеигра "Программа передач".
8.15 Дежурная часть.
8.35 TV-club.
8.50 Товары — почтой.
9.00 "Санта-Барбара".
9.45 Музыка, музыка...
10.00, 16.00, 19.00, 23.35 Вести.
15.15 Мультфильм.
15.25 "Первые поцелуи".
15.50 Гомеопатия и здоровье.
16.30 "Башня".
17.00 "Адъютант его превосходительства". 2-я серия.
18.25 "Мистер Бин — черная змеюка". Телесериал.
19.40 Подробности.
19.55 "Аншлаг" представляет.
20.30 "Няньки". Худ. фильм (США).
22.15 Урмас Отт с П.Н.Гусевым, главным редактором "МК".
23.20 Дежурная часть.
0.05 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.05 Новости культуры.
7.25 "И представление продолжается". Док. фильм.
8.20 Международное обозрение.
9.00 "Кукла". Худ. фильм. 7-я серия.
10.20 "Театр моей памяти".
10.50 Книжный кладезь.
11.00 Мир авиации.
11.40 После новостей...
12.00 "Российский курьер".
12.40 Надежды Европы, или Любовь к трем апельсинам.
13.05 Академия спорта.
13.45 "Без визы".
13.55 "Рассказы старого сплетника".
14.20 Живое дерево ремесел.
14.25 IX Международный фестиваль телепрограмм для детей и юношества.
15.00, 17.30 Новости.
15.05 "Лукоморье".
15.25 "Четыре танкиста и собака". 7-я серия.
16.05 Сергей Дягилев. Передача 1-я.
16.35 Р.Штраус. Симфоническая поэма "Дон Жуан".
16.45 "Осенние портреты". В.К.Мельников.
17.10 Ортодокс.
17.40 Ноу-хау.
17.55 Режиссер Григорий Залкинд.
18.35 "Кумиры". Шарль Азнавур.
19.00 Мультфильм.
19.15 Чудо-сказка.
19.29 Азбука.
19.50 "Документ-панорама".
20.45 После новостей...
21.05 Тут шумят чужие города.
21.15 "Кукла". Худ. фильм. 7-я серия.
22.35 "Из концертного зала".

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Герой дня без галстука.
9.40 Криминал.
10.05 Своя игра.
10.30 Дог-шоу "Я и моя собака".
11.30 "Старый телевизор" вспоминает: "Россия молодая".
13.30 "Детектив Нэш Бриджес".
14.20 "Сегоднячко". Красная стрела.
15.30 Мир приключений и фантастики. "Человек из Суэца" (Франция).
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

13.10 Тяжелый день.
13.35 Бобруйский вариант.
13.55 "Звезды на"Славянском базаре"в Витебске".2-е отд.

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Блистательные Азераки".
18.20 "Зеркало времени".Док.-фильм.
19.05 Служба ваших забот.В студии начальник горводоканала П.Ерофеенко.
19.45 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 День области.
20.50 Астро-дайджест.
21.00 Праздник в вашем доме.
21.35 "Смотри в оба".Комедия.
22.50 День области.
23.00 "Без пощады". Триллер.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Муз. антракт.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Удивительные истории".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.43 "Акапулько".
21.30 "Ракурс": сохраним свое жилье".
21.40 Психологическая драма "Зимний ребенок".
23.00 Спортивная программа.

•• Среда, 31 марта ••

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.20 Новости.
8.00 "Алло, "Событие".
8.40 Потребительская корзина.
9.10 Видеокурс английского языка.
9.35 Навстречу.
10.20 Видимо-невидимо.
11.15 "Ветер в спину".
12.05 Компьютерный полигон.
12.25 Зорная ростань.
13.10 "Вся королевская рать". Худ. фильм. 1-я серия.
14.20 Мультфильмы.
15.10 Сериал для детей "Чародей".
15.35 "Пластмассовые короли". Телеочерк о производителях новых машин.
16.05 "5 х 5".
16.35 "Куда пойти учиться". Новые правила приема в средние специальные заведения Беларуси.
17.10 "А музыка звучит..." Песни белорусских авторов исполняет Яков Науменко.
17.35 Сельчане. Свислочский район.
18.05 "Ветер в спину".
19.15 "Сегодня с вами..." Заместитель председателя Государственного таможенного комитета Беларуси И. Авин.
19.40 Международные спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь! В программе: "Разговор в прямом эфире", "Музыкальная тема", "Что делать?", журнал для женщин "Кошки".
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Футбол. Чемпионат Европы. Италия — Беларусь. В перерыве (22.30) - Событие.
23.40 Криминальная хроника.
23.45 Белорусский хит-парад.
23.50 Королевская охота.
0.30 Темная комната.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Жестокий ангел".
9.20 Тема.
9.55 "Парасолька на рыбалке". Мультфильм.
10.15 В мире животных.
10.50 Домашняя библиотека.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 "Космическая полиция".
14.45 Классная компания.
15.00 Зов джунглей.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 "Жестокий ангел". Заключительная серия.
17.15 Угадай мелодию.
17.45 Здесь и сейчас.
17.55 Футбол. Отборочный матч чемпионата Европы. Сборная России — сборная Андорры.
18.50 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.50 Детектив "Веселенькое воскресенье".
22.50 Однако.

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
6.20 У всех на устах.
6.45 Телеигра "Программа передач".
8.15 Дежурная часть.
8.35 TV-club.
8.50 Товары — почтой.
9.00 "Санта-Барбара".
9.45 Музыка, музыка...
10.00, 16.00, 19.00, 23.25 Вести.
15.15 Мультфильм.
15.25 "Первые поцелуи".
15.50 Гомеопатия и здоровье.
16.30 "Башня".
17.00 "Адъютант его превосходительства". 3-я серия.
18.20 "Мистер Бин — черная змеюка".
19.40 Подробности.
19.55 Сам себе режиссер.
20.30 Худ. фильм "Миллион в брачной корзине".
22.15 "Пси фактор".
23.10 Дежурная часть.
23.55 Автошоу.
0.25 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.05 Новости культуры.
7.25 Ноу-хау.
7.35 "Документ-панорама".
8.25 Лики истории.
8.50 "Кукла". Худ. фильм. 8-я серия.
10.10 Энциклопедия танца.
10.40 "Ностальгия по Андрею". Андрей Тарковский.
11.40 После новостей...
12.00 "Рекламные щиты". Рок-балет на музыку Принца. Труппа "Джоффри Балет".
13.05 Шалом.
13.45 Живое дерево ремесел.
13.50 Сальери и Моцарт от В.Крайнева.
14.35 IX Международный фестиваль телепрограмм для детей и юношества.
15.00,17.30 Новости.
15.05 "Лукоморье".
15.25 "Четыре танкиста и собака". 8-я серия.
16.10 Сергей Дягилев. Передача 2-я.
16.40 Э.Вила-Лобос. "Шорос".
16.55 Боярский двор.
17.40 Новое кино.
18.05 "Российский курьер".
18.45 Н.Ерасова исполняет романсы П.И.Чайковского.
19.00 Чудо-сказка.
19.15 "Университетский проспект". М.Пиотровский.
19.50 "Документ-антология".
20.45 После новостей...
21.05 "Кукла". Худ. фильм. 8-я серия.
22.25 "Театр моей памяти".

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Худ. фильм "Последние холода".
10.25 Мультфильм "В гостях у гномов".
10.40 "Среда".
11.30 "Старый телевизор" вспоминает: "Россия молодая".
13.30 "Детектив Нэш Бриджес".
14.20 "Сегоднячко". Красная стрела.
15.30 "Человек из Суэца" (Франция).
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

14.20 Служба ваших забот.В студии начальник горводоканала П.Ерофеенко.

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 Ток-шоу "Мужской клуб". "Жена мне угрожает".
18.20 ДАО.
18.45 Ток-шоу "Лестница".
19.20 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 День области.
20.50 Астро-дайджест.
21.00 Праздник в вашем доме.
21.35 "Властитель".Фантастика.
23.15 День области.
23.25 "Быть самым лучшим". Боевик.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Городские новости.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Случайный свидетель".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.43 "Акапулько".
21.30 Городские новости.
21.40 "Ракурс". Предпринимательство — проблемы, решения. А.Горваль.
21.50 Боевик "Подонки".
23.25 Спортивная программа.

•• Четверг, 1 апреля ••

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.30 Новости.
8.15 "Сегодня с вами..."
8.40 Потребительская корзина.
9.10 Королевская охота.
9.40 Послесловие к телесериалу "Проклятый уютный дом".
10.05 "Все мы родом из детства".
11.10 Новые имена.
11.20 "Очкарик". Короткометражный худ.фильм.
12.05 "Альбом путешествий по Беларуси".
12.25 "А музыка звучит..."
13.10 "Вся королевская рать". Худ. фильм. 2-я серия.
14.20 Мультфильмы.
15.10 Сериал для детей "Чародей".
15.35 Видеокурс английского языка.
16.00 ТВ — школе.
16.30 Гости в дом. Ко Дню смеха.
17.15 Ток-шоу "Карамболь" с участием Лены Зосимовой.
17.45 "Сельский эрудит". Короткометражный худ.фильм.
18.10 "Смехоассорти".
18.50 Новые имена.
19.15 Политические диалоги.
19.40 Международные спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь! В программе: "Разговор в прямом эфире", "Музыкальная тема", "Что делать?", юмористическая рубрика "Отбой".
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.

21.40 Событие.
22.00 В.Полунин, Т.Друбич в кинокомедии "Привет, дуралеи!"
23.50 Криминальная хроника.
23.55 Белорусский хит-парад.
0.00 Крок-шутка.
0.40 Акколада.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Жестокий ангел". Заключительная серия.
9.15 "Здравствуйте, я ваша тетя!" Подлинная история фильма в программе "Как это было".
10.05 Клуб путешественников.
10.50 Домашняя библиотека.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 "Космическая полиция".
14.45 Детские анекдоты.
15.00 Улица Сезам.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 Запретная любовь в фильме "Графиня Шереметева". 1-я серия.
17.15 Джентльмен-шоу.
17.45 Комедия "Самогонщики".
18.10 Смехопанорама.
18.45 Поле чудес.
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.40 Погода.
20.50 Комедия "Здравствуйте, я ваша тетя!"
22.40 Однако.
22.55 Моника Левински в "Женских историях".

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
6.20 У всех на устах.
6.45 Телеигра "Программа передач".
8.15 Дежурная часть.
8.35 TV-club.
8.50 Товары — почтой.
9.00 "Санта-Барбара".
9.45 Музыка, музыка...
10.00, 16.00, 19.00, 23.20 Вести.
15.15 Мультфильмы.
15.30 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
16.55 Гомеопатия и здоровье.
17.00 "Адъютант его превосходительства". 4-я серия.
18.20 "Мистер Бин — черная змеюка".
19.40 Подробности.
19.55 "Два рояля".
20.40 Л. Нильсен в фильме "Ребенок напрокат" (США).
22.20 "Deep Purple" в Москве.
23.55 Дежурная часть.
0.10 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

17.05 "Петербургские сюжеты". "Гоголь и Пушкин". Передача 1-я.
17.30 Новости.
17.40 "Дураковина". Док. фильм.
18.20 "Мемуары с "Фитилем". В.Невинный.
18.45 "Время музыки". Тележурнал.
19.15 Чудо-сказка.
19.30, 23.00 Новости культуры.
19.50 "Богема". Р.Карцев, В.Ильченко.
20.30 Полонезы Г.Винявского исполняет М.Федотов.
20.45 После новостей...
21.05 Музеум.
21.30 Д.Сухарев, С.Никитин. "А чой-то ты во фраке?" Спектакль.
22.40 Джазофрения.

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 С. Проханов в фильме "Усатый нянь".
10.30 Фестиваль сатиры и юмора "Золотой Остап".
11.30 "Старый телевизор" вспоминает: "Россия молодая".
13.30 "Детектив Нэш Бриджес".
14.20 "Сегодняшко". Красная стрела.
15.30 "Человек из Суэца" (Франция).
16.30 Впрок.
16.55 "Любовь и тайны Сансет Бич".

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

14.20 АП ПО "Техноприбор": шаг в новое столетие.
14.50 Мультфильм.

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 Ток-шоу "Я сама". "Моника Левински: за и против".
18.45 "Сделано в Могилеве".
19.15 Праздник в вашем доме.
20.20 Телемагазин.
20.30 День области.
20.50 Астро-дайджест.
21.00 Праздник в вашем доме.
21.35 "Горько!" Комедия.
23.15 День области.
23.25 "33 квадратных метра. Дачные истории".

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Киноконцерт.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.40 Прогноз погоды.
19.00 "Дерзкие и красивые".
19.25 "Клуб "Белый попугай".
19.50 "Поздравления".
20.30 Мультфильм.
20.42 "Ералаш".
20.50 Праздничная программа "Юбилей-шоу".
21.30 Высокая мода.
21.40 Комедия "Убрать перископ".
23.10 Спортивная программа.

•• Пятница, 2 апреля ••

БТ

6.30, 7.10 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.35 Новости.
8.15 Политические диалоги.
8.40 Потребительская корзина.
9.10 ТВ — школе.
9.40 Видеокурс английского языка.
10.05 Уроки Н.Новожиловой.
10.30 Мультиклуб.
11.10 Новые имена.
11.20 "Ветер в спину".
12.15 Сделано в Беларуси.
12.30 Четвертое измерение.
13.15 "Вся королевская рать". Худ. фильм. 3-я серия.
14.15 Мультфильм.
14.30 "По заповедным местам Беларуси".
15.15 Сериал для детей "Чародеи".
16.05 Регион.
16.30 "Риск-версия". Телеигра.
17.10 "А музыка звучит..."
17.35 "Альбом путешествий по Беларуси".
18.00 "Ветер в спину".
18.55 Новые имена.
19.15 "Сегодня с вами..."
19.40 Спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь!
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 "Сын за отца..." Худ.фильм.
23.25 Криминальная хроника.
23.30 Белорусский хит-парад.
23.45 Видимо-невидимо.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 Худ. фильм "Графиня Шереметева". 1-я серия.
9.15 "Человек в маске".
10.00 Серебряный шар.
10.40 Смак.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 "Космическая полиция".
14.45 Фильм-сказка "Конек-горбунок".
16.10 "Графиня Шереметева". 2-я серия.
17.15 Угадай мелодию.
17.45 Здесь и сейчас.
18.05 Комедия "Пес Барбос и необычный кросс".
18.15 "Экстренный вызов".
18.45 "Улицы разбитых фонарей-3".
19.45 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.50 Седьмое дело Коломбо: "На грани нервного срыва".
22.15 А.Ширвиндт и М.Державин в вечернем шоу Ю.Гусмана.
23.10 Тема недели.
23.25 Худ. фильм "Теленовости".

"РОССИЯ"

6.00 Доброе утро, Россия.
6.20 У всех на устах.
6.45 Телеигра "Программа передач".
7.15 Тысяча и один день.
8.15 Дежурная часть.
8.35 TV-club.
8.50 Товары — почтой.
9.00 "Санта-Барбара".
9.45 Музыка, музыка...
10.00, 16.00, 19.00, 22.35 Вести.
15.15 Мультфильмы.
15.30 "Первые поцелуи".
16.30 "Башня".
16.55 Гомеопатия и здоровье.
17.00 "Адъютант его превосходительства". 5-я серия.
18.25 "Мистер Бин — черная змеюка".
19.40 Подробности.
19.55 "Городок".
20.25 "Крестный сын". Худ. фильм.
22.20 Дежурная часть.
23.05 Комедия "Черные бароны".
0.50 Магазин на диване.

"КУЛЬТУРА"

7.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.05 Новости культуры.
7.25 Консилиум.
7.50 "Российский курьер".
8.30 "Люди театра". В.Самойлов.
9.00 "Кукла". Худ. фильм. 9-я серия.
10.20 Н.Римский-Корсаков. "Испанское каприччио".
10.35 "Всему начало здесь..."
11.40 После новостей...
12.00 "Спортивные встречи".
12.25 "Время музыки". Тележурнал.
12.55 Про фото.
13.20 "Без визы".
13.45 Дом актера.
14.35 Живое дерево ремесел.
14.40 IX Международный фестиваль телепрограмм для детей и юношества.
15.00, 17.30 Новости.
15.05 "Лукоморье".
15.25 "Четыре танкиста и собака". 9-я серия.
16.25 С.Прокофьев. Концерт № 2 для фортепиано с оркестром.
17.00 "Гоголь и Хлестаков".
17.40 Страна Фестивалия.
18.05 "Мемуары с "Фитилем".
18.35 "С.Рахманинов". Док. фильм.
19.50 Чудо-сказка.
20.05 "Загадки "Ревизора".
20.45 После новостей...
21.05 "Кукла". Худ. фильм. 9-я серия.
22.25 "Царская ложа".

НТВ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 "Сегодня утром".
8.10 "Любовь и тайны Сансет Бич".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Х/ф "Александр Пархоменко".
10.45 Мультфильм.
11.30 "Россия молодая".
13.30 "Арена".
14.20 "Сегодняшко". Красная стрела.
15.30 "Человек из Суэца" (Франция).
16.30 Впрок.
16.55 Футбольный клуб.

"МОГИЛЕВ-1" на БТ

19.15 "Час губернатора". В студии председатель Могилевского облисполкома М.Дражин.

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 В мире эллипсов.
18.05 "День открытых дверей". Могилевское училище бытового обслуживания.
18.20 Праздник в вашем доме.
18.50 Телепоздрав.
19.15 "Час губернатора". В студии председатель Могилевского облисполкома М.Дражин.
20.00 Мультфильм "Кот в сапогах".
20.20 Телемагазин.
20.30 Пуштиш.
21.00 Астро-дайджест.
21.10 Праздник в вашем доме.
21.45 "Гудзонский ястреб" Х/ф.
23.25 День области.
23.35 Спорт планеты. Тайский бокс.

2 КАНАЛ

18.00 "Победоносный голос верующего".
18.30 Городские новости.
18.40 "Союзмультфильму — 60".
18.57, 20.57 Прогноз погоды.
19.00 "Иллюзия убийства".
19.45 "Поздравления".
20.45 Мультфильм.
21.00 "Альфред Хичкок представляет".
21.30 Городские новости.
21.40 Комедия "Доктор Дулиттл".
23.05 Музыкальная коллекция.

•• Суббота, 3 апреля ••

БТ

7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 Континент.
8.15 Столица.
8.40 Потребительская корзина.
9.00, 15.00 Новости.
9.10 "Легкий хлеб". Мультфильм.
9.20 "Сегодня с вами..." Священник прихода Святого Иоанна Крестителя в Минске и Святой Троицы в Рабичах ксендз Игорь Лашук.
9.45 Концерт Сергея Бриксы.
10.40 Здоровье.
11.05 Вершина мира.
11.30 Око.
11.55 "Все нормально, мама!"
12.30 Спортивные новости.
12.50 Новые имена.
13.00 "Династия-2. Семья Колби".
13.55 Родовод.
14.25 Олимп.
15.10 Уроки Н.Новожиловой.
15.35 Познай себя. "Психология предпринимательства".
15.55 Мультфильм.
16.05 Бон тон.
16.35 Ток-шоу "Это моя работа".
17.09 "Мое дело — телячье". Худ. фильм.
18.35 "Земляки".
19.25 Белорусский хит-парад.
19.40 Из достоверных источников.
20.00 Новые имена.
20.05 Бездельник.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Спортлото.
21.50 "Седая легенда". Худ.фильм.
23.40 Праздничное богослужение на Пасху.

ОРТ

7.00 Парад-алле в телеканале "Доброе утро".
8.40 Слово пастыря.
9.00, 14.00, 16.50 Новости.
9.15 Программа "100%".
9.45 "Утренняя почта".
10.20 "Каламбур".
11.00 "Смак".
11.30 Возвращение Третьяковки.
11.55 "Ералаш".
12.15 Комедия "По улицам комод водили".
13.25 "Цивилизация".
14.15 В мире животных.
15.15 Умницы и умники.
15.45 Футбол. Чемпионат России. "Алания" (Владикавказ) — "Спартак".
18.05 "Угадай мелодию".
18.40 Здесь и сейчас.
19.10 "Тема" с Владиславом Листьевым. (Повторение от 29 декабря 1992 года).
20.00 Время.
20.50 Комедия "Как украсть миллион".
23.05 Новости спорта.
23.20 Ю.Шевчук и группа "ДДТ" в новой программе "Мир "Номер ноль".

"РОССИЯ"

7.00 Мультфильм.
7.20 Фильм детям "Пропал друг".
8.30 Мультфильмы.
9.00 Доброе утро, страна.
9.35 "Сто к одному". Телеигра.
10.20 Любовь с первого взгляда.
10.45 Подиум д'арт.
11.15 Золотой ключ.
11.30 Домашние хлопоты.
12.00 "Неделя в Санта-Барбаре".
13.00, 19.00 Вести.
13.30 Неделя власти.
14.00 Транзит.
14.10 Фестиваль солдатской песни.
15.40 "Дружная команда". Худ. фильм.
16.00 "Джон-футболист". Док. фильм.
16.15 "Театр + TV". Галина Волчек.
17.00 Моя семья.
18.00 Сиреневый туман.
19.35 Сольный концерт Н. Королевой.
21.55 Худ. фильм "Французские забавы".
23.40 Горячая десятка.

"КУЛЬТУРА"

9.10 "Читая Библию".
9.20 "Мировая деревня". "Музыка Великого поста".
9.50 Книжный кладезь.
10.05 "Театр одного художника".
10.25 "Поцелуй Мэри Пикфорд". Худ. фильм.
11.25 "Навстречу" (Белорусское ТВ).
11.50 Ток-шоу "Наобум".
12.20 "Великие дворцы мира".
12.45 "Музыка из Петербурга".
13.30, 21.00 Новости культуры.
13.45, 14.50 Н.Гоголь. "Владимир III степени". Телеспектакль.
14.30 Поклонникам Терпсихоры.
16.20 Очевидное — невероятное.
16.45 Международное обозрение.
17.30 Новости.
17.35 С.Рахманинов. "Вариации на тему Шопена".
18.00 "Мемуары с "Фитилем". А.Ширвиндт.
18.30 "Судьба, судьбою, о судьбе".
19.20 Чудо-сказка.
19.35 "Рассказы старого сплетника".
20.00 Неоконченная поездка.
21.20 "Кто там..."
21.45 "Как поссорился Иван Иванович с Иваном Никифоровичем". Худ. фильм.
22.50 Блеф-клуб.

НТВ

7.00 Детектив "Первая встреча, последняя встреча".
8.30 "Фитиль".
9.00, 11.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Криминал.
9.40 Впрок.
9.55 Мир приключений и фантастики. "Миго-инопланетянин" (США).
10.25 Телеигра "Пойми меня".
11.15 Профессия — репортер.
11.30 Своя игра.
12.00 Худ. фильм "Комедия ошибок". 1-я и 2-я серии.
14.30 "Русский век". Владимир Мотыль.
15.15 "Она написала убийство".
16.10 Суд идет.
17.00 Дог-шоу "Я и моя собака".

"МОГИЛЕВ-1"

17.30 "Семицветик".
17.40 Детские новости.
17.55 "Фортуна, улыбнись!"
18.15 "Игротека "Семицветика".
18.35 "Гадкий утенок". Мультфильм.
18.50 С любовью.
20.10 Телемагазин.
20.20 "Избирательное сродство". Мелодрама.
21.55 Астро-дайджест.
22.05 Диск-канал.
22.35 "Филадельфия". Драма.

2 КАНАЛ

15.00 Комедийная мелодрама "Опасности любви".
17.00 "Поздравления".
18.00 "Благая весть с Р.Реннером".
18.30 "Поздравления".
19.30 Индийское кино. "Мы лучше всех".
21.50 Высокая мода.
21.55 Боевик "Мужество в бою".
23.50 Спортивная программа.

•• Воскресенье, 4 апреля ••

БТ

7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 Документальный сериал "Города мира" (США).
8.30 "Свет души и музыки". Концерт.
8.45 Потребительская корзина.
9.00, 15.00 Новости.
9.15 Навстречу. "Театр Сан Саньча".
9.35 Мультфильм.
9.50 Поздравление кардинала Казимира Свентака с праздником Пасхи.
10.05 Туробъектив.
10.30 "Все нормально, мама!"
11.05 "АРТ-клуб".
11.35 Арсенал.
12.00 Спортивные новости.
12.20 Сделано в Беларуси.
12.35 Марсово поле.
12.50 Телевизионный Дом кино. Новости белорусского кинематографа.
13.15 Новые имена.
13.20 "Династия-2. Семья Колби".
14.05 Сельчане. Большая вода.
14.30 Золотые ключи.
15.10 "На волне взаимопонимания".
15.55 Сущность.
16.30 Зорная ростань.
17.00 Телебарометр.
17.15 Х.Кайтел и П.О 'Тул в худ. фильме "Волшебная история".
18.50 Новые имена.
18.55 Теленавигатор.
19.15 Стадион.
19.40 Колыбельная.
20.00 Резонанс.
20.50 Ток-шоу "Карамболь" с участием ди-джея Сергея Бугаева.
21.25 Фильм "Пора цветения".
23.30 Премьера песни.
23.40 Авто-парк.
23.50 Бархатный сезон.

ОРТ

6.50 Мелодрама "Городской романс".
8.30 "Дисней-клуб": "Русалочка".
9.00, 14.00 Новости.
9.15 "Непутевые заметки".
9.30 Пока все дома.
10.05 Утренняя звезда.
10.55 "Ералаш".
11.15 Армейский магазин.
11.50 Играй, гармонь любимая!
12.15 Крестьянские ведомости.
12.40 "Симфонические тайны". Заключительная серия.
13.15 "Смехопанорама".
14.20 Клуб путешественников.
15.05 "Дисней-клуб": "Тимон и Пумба".
15.35 "Дисней-клуб": "Аладдин".
16.05 "Помню... Люблю...". Арно Бабаджанян.
16.35 Клуб "Белый попугай".
17.15 А.Пугачева, М.Жванецкий, В.Леонтьев, М.Задорнов, Ф.Киркоров, С.Ротару и другие в концертной программе "С днем рождения, ОРТ!"
18.55 Поле чудес.
20.00 Время.
20.35 Приключенческий фильм "Последний герой боевика".
22.55 Новости культуры.
23.10 Футбольное обозрение.
23.40 Жан Габен и Луи де Фюнес в авантюрной комедии "Джентльмен из Эпсома".

"РОССИЯ"

7.00 "Перевал". Мультфильм.
7.30 Служу Отечеству.
8.00 Сельские вести.
8.30 Почта РТР.
9.00 Доброе утро, страна.
9.30 Сам себе режиссер.
10.00 "Аншлаг" представляет.
10.30 "Городок".
11.00 Русское лото.
11.30 Мир книг.
12.00 "Неделя в Санта-Барбаре".
13.00 Вести.
13.30 Федерация.
14.10 Парламентский час.
15.10 "Закон и порядок".
16.00 Диалоги о животных.
17.00 Старая квартира. Год 1982-й.
18.00 Совершенно секретно.
19.00 Зеркало.
20.00 А. Панкратов-Черный, В. Глаголева, Л. Удовиченко в кинокомедии "Устрицы из Лозанны".
21.30 Лидия Федосеева-Шукшина, Амалия Мордвинова и Ольга Дроздова в программе "Горное эхо" российских телесериалов".
22.25 Дежурная часть.
22.55 Психологическая драма Дэвида Веллингтона "Я люблю человека в униформе" (Канада).

"КУЛЬТУРА"

9.10 "Читая Библию".
9.20 Консилиум.
9.45 "Праздник непослушания". Худ. фильм (Венгрия).
11.00 В тридевятом царстве.
11.25 "Экспедиция Чик".
11.50 "Мир искусства". Э.Урусова.
12.50 "Великие дворцы мира".
13.15 Телесуфлер.
13.30, 21.00 Новости культуры.
13.45 "А прошлое кажется сном..."
14.45 "Бриллианты мирового балета". "В честь Ольги Лепешинской".
15.25 Разговор с фотографиями.
15.55 Весна, музыка и фантазии.
17.30 Новости.
17.35 "Судьба, судьбою, о судьбе".
18.20 Лимита.
19.15 Чудо-сказка.
19.30 Дж.Пуччини. Опера "Сестра Анжелика" в исполнении театра Ла Скала.
20.30 "С потолка". "Марк Шагал".
20.59 Азбука.
21.20 Давид Самойлов. Разное.
21.50 Сборник короткометражных фильмов Д.У.Гриффита.
22.55 Хамелеон.

НТВ

7.00 Приключенческий фильм "Остров сокровищ".
8.30 "Фитиль".
9.00, 11.00, 15.00 Сегодня.
9.15 Е. Глушенко, В. Теличкина в фильме "Впервые замужем".
11.15 Большие деньги.
11.45 И. Смоктуновский в фильме "Гамлет". 1-я и 2-я серии.
14.20 "Жизнь замечательных зверей".
15.25 "Любовные истории, которые потрясли мир". "Ивонн и Шарль де Голль".
15.55 Перехват.
16.40 "Арина".

2 КАНАЛ

15.00 "Вероника". Фильм—детям.
16.25 "Ералаш".
16.35 "Шестнадцатилетние".
17.00 "Поздравления".
18.00 Джойс Майер. "Жизнь в слове".
18.30 Мультфильмы.
19.00 "Хищники". Док. фильм.
19.50 "Секретные материалы".
20.35 Мультфильм.
20.40 "Пляж".
21.25 Высокая мода.
21.30 Фантастический боевик "Мстители".
23.00 Спортивная программа.

ВАНДРОЎКА ЗА КРАТЫ

СУЧАСНЫ ЛЕТАПІС

Андрэй МЕЛЬНІКАЎ

Працяг. Пачатак у папярэдніх нумарах.

Зэк, які жыве па паняцьцях, абавязаны адбыць любы тэрмін «ад званка да званка». Умоўна-датэрміновае вызваленьне, з практыкі, бывае толькі «пры супрацоўніцтве». Хаця, тэарэтычна, яго можна і купіць.

Але і для чэснага зэка выхад на волю раней тэрміну дапускаецца: па амністыі. Амністыі час ад часу бываюць, і іх чаканьне – адна з «вечных тэм» зэкаўскіх размоваў.

Базавы тэрмін паняцьцяў – «двіжэніе» (рух). Любы зэк, куды б ён ня трапіў, павінен шукаць магчымасьці й рух наладжваць. Каб мог пасьпяхова рэалізоўвацца прынцып салідарнасьці, каб зэкі маглі ведаць адзін аб адным і, па магчымасьці, дапамагаць.

...Зусім «у падлу» – не падтрымліваць рух. Хата, што не праяўляе салідарнасьці, лічыцца «атмарожанай» (на першым корпусе Гарадзенскай турмы такая рэпутацыя замацавалася за №55, дзе сядзяць, пераважна, былыя супрацоўнікі карных органаў), і людзей зь яе можа чакаць пакараньне-расправа пры любой зручнай магчымасьці: на этапе, у стакане, у іншай хаце, нават на зоне.

Самыя прымітыўныя формы руху: перамовы «на кружачку» (праз сьценку з дапамогаю голаса), праз рэшку і праз панараму (калі адкачаць ваду, акустыка каналізацыйных труб істотна паляпшаецца), пакіданьне «мулек» у гулачных дворыках, запісы на ўсемагчымых паверхнях, дзе бываюць зэкі. Самы энэргатратны спосаб (але ён утварае і самыя надзейныя дарогі) – падкапваньне «кабур» (скразных дзірак у сьценах, падлозе ды столі).

Усе дзеяньні й рэчы, зьвязаныя з «рухам», падпадаюць пад катэгорыю «запрещённых». Рэчы «изымаются», «кабуры» заліваюцца бэтонам, зэкі караюцца, часам пазбаўляюцца дачак. Але турэмшчыкі самі па-рознаму «кормяцца» з зэкаўскіх дачак, таму гэтая форма пакараньня ня вельмі папулярная.

На вуліцы ўжо цёмна. Калегі па караньціну ладзяць дарогу з суседкамі зьверху. Адтуль кіруе нейкая Анжэла з голасам амазонкі. Чакаем буйныя й смачныя грузікі, але, ці яны забубныя, ці конь закволы – абрываюцца (ці баландзёры абрываюць).

Перад адбоем баланда прыносіць хлеб на суткі – па палове чорнага і чвэрці белага на зэка. Пайкі парэзаны і перадаюцца праз кармушку. Месьцім іх на пласьціны рэшкі (упоперак кратаў ідуць ня прэнты, а пласьціны), ды на верхняй «шконцы» («шконкі» – нары), пасьцяліўшы папярэдне газэты.

Калегі яшчэ п'юць нейкую сьпіртовую вадкасьць (я адмаўляюся), ды вядуць сьвецкія размовы праз рэшку. Іх моцныя галасы злуюць «карпусного» (дзяжурнага па корпусу). Маленькі раз'юшаны чалавечак у пілотцы набакір завальвае да нас з вартавымі і абяцае хуткі «маскі-шоў» (трэнінг грамілл у камуфляжы).

Калі мянты звальваюць, Валера распавядае пра месячнае даўніны візыту на Гарадзенскую турму «Amnesty International». Адзін з зэкаў разгаварыўся з праваабаронцамі да такой ступені, што ўзгадаў і «маскі». Пасьля ад'езду гасьцей

«мянты» ставяць хлопца «на расьцяжку» (дубіналам сажаюць на папярэчны шпагат, бывае, такая апрацоўка ідзе па некалькі гадзін). Той пасьля доўга адлежваецца й мочыцца крывёю. Быць гаварлівым надалей яму ўжо ня хочацца. «Эмнісьці» – не аўтарытэт для турэмшчыкаў, што тады казаць пра беларускіх праваабаронцаў...

Для нас «маскі-шоў» не адбываюцца. Гучыць званок адбою. Турма агалошваецца крыкамі «Спакойнай ночы!» й адпаведнымі «маякамі» – стукамі пэўнай рытмікі па сьценах, столі, падлозе да суседзяў. Калегі таксама крычаць і маякуюць.

Да пад'ёму дзьверы камэраў могуць адчыняцца толькі па распараджэньні «хазяіна» (начальніка турмы) ці яго дзяжурнага памочніка.

Уладкоўваюся на верхняй шконцы. У «адзін-восем» (і, кажуць, на корпусе – толькі тут) ёсьць яшчэ «верталёт» – дадатковая шконка на завесах, пры адкіданьні размяшчаецца паміж верхнімі ярусамі нараў. Яе дазволена адкідваць на ноч, што і робім.

Расслабляюся. Халаднавата, мулка, лямпачка – ў вочы, але патроху, пад размовы сукамэрнікаў, засынаю. Чую, як унізе яшчэ нешта ядуць і пакідаюць долю тым, хто сьпіць. Чую, як Валера кажа пра мяне: «Зона для него – другая планета».

А шостай раніцы. Званок пад'ёма. Складаем «верталёт». Неўзабаве даюць сьнеданьне праз «кармушку»: нейкую кашу ў алюмінявых «шлёмках» (місках) і «чай» у алюмінявых кубачках, абгорнутых ніткамі, бяз ручак. «Чай» – занадта громка, для колеру баланда дадае ў вадкасьць палены цукар, смак – адпаведны.

На ўсю каманду даецца тры ці чатыры алюмінявых «вясла» (лыжкі) бяз ручак. Ямо імі пазьмена, ды пара нашых мае лыжкі драўляныя.

Ля паловы на дзявятую – званок ранішняй праверкі. Заступаючая зьмена – карпусны з паставымі – пасьлядоўна абыходзяць усе хаты корпуса. У каго-небудзь з гэтай каманды ў руцэ драўляны малаток, якім прастукваюцца шконкі і рэшка (вібрацыі гуку паказваюць, ці ёсьць там іншыя рэчы).

Усё, што ёсьць у хаце, дасьледваецца на прысутнасьць забароненага (да якога адносяць колючыя, рэжучыя, шкляныя, клееныя да сьценкі ды падазроныя, на мянтоўскі густ, рэчы). На турме, са слоў зэкаў, не дазваляюць мець гадзіньнікі, убачаць – робяць «изъятие». Пазьней чую, што гадзіньнікі забароненыя толькі неасуджаным. А яшчэ пазьней два з паловай месяцы сяджу з неасуджаным, які гадзіньнік носіць адкрыта, і ніхто яго не забірае. У прынцыпе, з лета 97-га працуе гадзіньнік на вежы Фарнага касьцёла, што ўваходзіць у ваадзін архітэктурны ансамбаль з турмой. З вокнаў многіх хат яго добра бачна, а з абсалютнай большасьці – і чутна. Кожныя пятнаццаць хвілін гучыць спэцыфічны звон.

Зэкі перад праверкай абавязаны скатаць матрацы і сустрэць дзяжурную зьмену стоячы. Карпусныя, як правіла, вітаюцца, часам нават па-беларуску. Дзяжурны па хаце кажа, колькі ў хаце чалавек і хто ён такі. Жыхары выводзяцца ў калідор і стаяць (ці сядзяць на кукішках) з рукамі за галавой (зрэдку – проста за сьпінай), тварам да сьцяны, пад кантролем мянтоў і сабакі, пакуль іх хата прастукваецца і дасьледваецца. Дзяжурны выносіць сьмецьце. У лепшых выпадках, праверка хаты праходзіць меней за хвіліну.

На караньціне няма ні сьметніцы, ні тумбачак, ні бялізны, ні сэнсу рабіць хованкі. Візыта да нас складаецца зь пераклічкі па картках – кожны называе сябе, артыкул, статус (падсьледственны, падсудны, асуджаны), тэрмін (для асуджаных). Інтэлігент праходзіць па 188-м (супраціў прадстаўніку ўлады). Кажа: «Все мы тут политические, а обо мне и говорить нечего». Да гэткіх мянты ставяцца асабліва жорстка.

Пасьля праверкі мяне, Бітага Дзеда і Алімэнтшчыка выдзёргваюць на мэдкамісію. Гэтага гонару ўдастойваюцца навічкі турмы ды тыя, хто адсутнічаў у ёй ня менш за некалькі месяцаў.

Праз знаёмае змрочнае памяшканьне з вакном праходзім у двор другога корпуса. Рэнтген-аўтафургон. Затым – памяшканьне ў будынку корпуса. Малады хлапец у белым халаце бярэ кроў зь вены. Шпрыц – многаразовы.

Яшчэ памяшканьне. Карцінкі на сьценах. Фатаграфаваньне ў фас і профіль. «Піяніна» – зьняцьцё адбіткаў пальцаў ва многіх асобніках. Кажуць, нашыя «пальчыкі» заносяцца ў Інтэрпол, цяпер дзе заўгодна ідэнтыфікуюць.

Працяг у наступным нумары

«Дайце настаўніка!»

На выпускным курсе фізыка-матэматычнага факультэта ўнівэрсітэта на занятках прысутнічае па 3-6 студэнтаў з групы. Астатнім зацьвярджаныя індывідуальныя графікі заняткаў (прасьцей кажучы, дадзена права не наведваць заняткі) па той прычыне, што ў вясковых школах вобласьці катастрафічна не хапае настаўнікаў (матэматыкі і фізыкі асабліва) і студэнтаў прыцягваюць да «затыканьня дзірак». Раённыя аддзелы адукацыі ідуць нават на тое, каб аплочваць праезд студэнтам-настаўнікам ад Магілёва да школы.

Гэта прыводзіць да зьніжэньня якасьці падрыхтоўкі маладых настаўнікаў. Кантрольныя зрэзы па матэматычным аналізе, праведзеныя на пятым курсе, далі надзвычайна нізкія вынікі.

Дэкан фізыка-матэматычнага факультэта Л.Старавойтаў паведаміў, што ў гэтым годзе факультэт выпускае менш за 80 настаўнікаў, а замоваў ужо цяпер маецца больш за 90 і яны працягваюць паступаць.

Уласная інфармацыя

ПРАЕКТ ТБМ

Белая Кніга Мовы

У Беларусі працягваецца стварэньне дзьвюх кнігаў Мовы – Белай, у якой будуць адзначаны тыя нашыя суграмадзяне, якія спрыяюць адраджэньню й пашырэньню ўжытку роднае мовы й Шэрай – пра тых, хто супрацьдзейнічае гэтаму працэсу. Сёньня мы друкуем чарговую «мясцовую старонку» Белай Кнігі (пачатак у «ТМ» №1). Нагадаем, што адкрывалі Белую Кнігу Яраслаў Клімуць і Лявон Латоцін. Распачатак Шэрай Кнігі Мовы у наступным нумары.

3. ЕРМАЛОВІЧ Валянцін Іванавіч -- рэжысэр народнага тэатра Магілёўскага гарадзкога цэнтру культуры і адпачынку, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь.

Нарадзіўся ў 1925 годзе на хутары Малыя Навасёлкі Койданаўскага раёна, на радзіме Каруся Каганца. Бацька ў 1937 годзе быў арыштаваны і праз год атрымаў «дзесяць год бяз права перапіскі». Расстраляны ў Менску, магчыма, у Курапатах.

Дзеці ўсё-ж «выбіліся ў людзі». Брат Мікола Ермаловіч -- сёньня знакаміты беларускі гісторык. А Валянцін амаль трыццаць год выкладаў у Магілёўскім культасьветвучылішчы асновы рэжысуры, майстэрства актора й сцэнічную мову. Развучваў і ставіў з навучэнцамі вучылішча беларускія спэктаклі, што ня вельмі імпанавала асобным кіраўнікам вучылішча. Адзін зь іх так задаволіў аднойчы цікавасьць паэта Аляксея Пысіна: «Ермалович? Эта тот, кто на беларускай мове гаварит? Ставит какое-то беларуское старьё!»

Але гэтае «старьё» прывабіла А.Пысіна і той паспрыяў, каб В.Ермаловіч пачаў рэжысэрскую працу з Краснапольскім народным тэатрам. Першы-ж яго спэктакаль «І змоўклі птушкі» стаў рэжысэрскай удачай. Затым былі 14 год насычанай і плённай работы з Краснапольскім тэатрам. Езьдзіць з Магілёва ў Краснаполле немаладому чалавеку было няпроста і ўрэшце Краснапольскі тэатр Валянцін Іванавіч перадаў свайму вучню Аляксандру Паплаку, а сам кіраваў Бялыніцкім народным тэатрам і паралельна ствараў той тэатар, якім сёньня кіруе.

У 1988 годзе, калі на прагнілых парэштках камуністычнай будоўлі пачался грамадзкае ажыўленьне, В.Ермаловіч адным зь першых уключыўся ў працэс адраджэньня. Ён стаў першым старшынём гісторыка-асьветніцкага таварыства памяці ахвяраў сталінізму «Мартыралёг Беларусі», зь якога потым «вырас» БНФ. А з моманту стварэньня ТБМ ён – у ліку яго актыўных удзельнікаў. І тэатар, якім кіруе, ён стварыў найперш зь сяброў гарадзкой філіі ТБМ. Сёньня гэты тэатар -- прыкметны асяродак беларускай культуры ў Магілёве.

Старыя новыя анэкдоты

Жонка дэкабрыста, якая цудам дажыла да 1917 года, пытаецца ў сваёй праўнучкі: «Што гэта за шум на вуліцы?» «Гэта рэвалюцыя, бабуля». «А чаго-ж хочуць гэтыя рэвалюцыянэры?» «Яны хочуць, каб не было багатых». «Вось як! – зьдзівілася старая. – А мы-ж хацелі, каб не было бедных».

Нашае ХХ стагодзьдзе

1905 год: паліцэйскі гоніцца за рэвалюцыянэрам...

1917 год: рэвалюцыянэр гоніцца за паліцэйскім...

1937 год: і паліцэйскі, і рэвалюцыянэр у турме...

1956 год: рэвалюцыянэр выходзіць з турмы...

1964 год: паліцэйскі выходзіць з турмы...

1988 год: паліцэйскі і рэвалюцыянэр прадаюць піражкі на вуліцы...

1999 год: паліцэйскі і рэвалюцыянэр ганяюцца за апазыцыянэрам...

Якім будзе нашае ХХІ стагодзьдзе?

Беларусь на крыжовай дарозе

ТЭМА НУМАРУ

Працяг. Пачатак на 1 стар.

Гэты нарыс ахоплівае час ад падрыхтоўкі й праклямаваньня БНР 30 сьнежня 1917 году на І-м Усебеларускім Кангрэсе ў Менску да Рыскае змовы 18 сакавіка 1921 году, калі нашую тэрыторыю падзялілі паміж Расеяй і Польшчай. Аўген Калубовіч распавядае пра станаўленьне беларускае граматыкі й правапісу: «...на парадак дня ў БНР было пастаўлена пытаньне аб абвешчаньні беларускае мовы дзяржаўнай. Ужо Камісія народнае асьветы І-га Усебеларускага Кангрэсу ў Менску выказалася за паступовы пераход на беларускую мову як дзяржаўную. Урэшце, 12 сакавіка 1918 г. газэта «Гоман» паведаміла, што «Народны Сакратарыят Беларускае Народнае Рэспублікі прыняў пастанову аб апавяшчэньні беларускае мовы дзяржаўнай і абавязковай мовай Рэспублікі...»

Аўтар адзначае, што папулярызацыі беларускае мовы ў часы БНР спрыяла й нацыянальная шляхта. Як прыклад, Калубовіч прыводзіць княгіню Магдалену Радзівіл. У першай палове 1918 году «...за 2 месяцы ўсе канцылярыі ў 18 (ейных) маёнтках перайшлі на беларускую мову. Былі ўведзены новыя кнігі зь беларускімі загалоўкавымі тэкстамі, прынятыя шэраг новых працаўнікоў-беларусаў і, урэшце, было забаронена ўжываньне іншага справаводзтва, як беларускае ня толькі ў маёнтках, а нават у 8-мі лясьніцтвах... Усім, хто ня ўмеў па-беларуску...», было прапанавана навучыцца, «даўшы (ім) на гэта двухмесячны тэрмін; а хто не падпарадкаваўся, быў звольнены... У канторах на сьценах былі расклеены надпісы: «Гаварыць інакш, як па-беларуску ў часе ўрадаваньня забараняецца». Гэта было ўведзена, пачынаючы ад галоўнага ўпраўленьня кухіцкіх маёнткаў да малога фальварку... Беларуская мова ўведзена ўсюды. Нярэдка сама княгіня зьяўлялася ў нейкі мала ведамы фальварак і кантралявала, ці ўсё вядзецца па-беларуску. Яна вымагала, каб зь ёю гаварылі па-беларуску». Аўген Калубовіч робіць выснову, што «да паэтычнага й публіцыстычнага стыляў беларускае мовы, якія ўжываліся ў друках і прэсе XIX-га й пачатку XX-га стагодзьдзяў, цяпер далучыліся юрыдычны й навуковы стылі. Наступіў завяршальны акт: беларуская мова ў БНР пасьля доўгага перапынку зноў сталася й літаратурнай, і дзяржаўнай».

Вялікую ўвагу лідэры БНР надавалі й станаўленьню нацыянальнае беларускае адукацыі, пра што сьведчыць стварэньне пры Міністэрстве Асьветы Беларускае Цэнтральнае школьнае Рады. Але яшчэ да таго часу існавала 13 беларускіх гімназіяў і прагімназіяў. Першая зь іх была ўтворана ў Слуцку прафэсарам Р.Астроўскім яшчэ 4 верасьня 1917 году пры Часовым урадзе Керанскага. Зь сярэдніх прафэсійных школаў найбольш вядомымі былі Беларуская Народная Кансэрваторыя ў Віцебску, заснаваная ў 1918 годзе беларускім кампазытарам, хармайстрам і пэдагогам М.Анцавым ды Каталіцкая Духоўная Сэмінарыя ў Менску (зь беларускай мовай на-

вучаньня й катэдрай беларускае мовы), якая адчыніла свае дзьверы ў лістападзе 1918-га. Ачольваў яе доктар філязофіі арцымандрыт Фабіян Абрантовіч.

Што тычыцца вышэйшае школы, то на І-м Усебеларускім Кангрэсе Камісіяй народнае асьветы было прынятае рашэньне «за неадкладнае адкрыцьцё ў Беларусі Беларускага Ўнівэрсітэту, Сельскагаспадарчага Інстытуту й Палітэхнікі». У 1918 годзе ў Менску ўжо працавалі Беларускі Пэдагагічны Інстытут ды Беларуская Кансэрваторыя.

Яшчэ адной адметнасьцю ў часе існаваньня БНР сталася павелічэньне і ўздым беларускае прэсы й стварэньне вялізнае колькасьці выдавецтваў. Аўген Калубовіч піша: «Пачатак адраджэньня беларускае прэсы паклала газэта «Гоман», якая ад 15 лютага 1916 г. двойчы на тыдзень пачала выходзіць у Вільні пад рэдакцыяй Ластоўскага... Сьпярша газэта друкавалася толькі лятынскім шрыфтам, а ад 1 верасьня 1916 г. – лятынскім і кірыліцай». Трэба адзначыць, што падчас акупацыі савецкімі войскамі часткі тэрыторыі БНР і ўтварэньня 27 лютага 1919 году гэтак званага ЛітБелу, на гэтых абшарах не выдавалася аніводнае газэты ці часопісу на беларускай мове. Беларускія-ж выдавецтвы існавалі ня толькі на тэрыторыі БНР, але й за ейнымі межамі. Гэта былі Беларускае Выдавецкае Таварыства «Зорка» ў Кіяве, Выдавецтва Міністэрства Беларускіх Справаў у Коўне, Выдавецтва «Беларускае Місіі» у Бэрліне, Выдавецкае Таварыства імя Ф.Скарыны ў Коўне ды Выдавецтва Вайскова-Дыпламатычнае Місіі БНР у Рызе. Калі-ж Беларусь захапілі бальшавікі, дзейнасьць усіх выдавецтваў была забаронена. Аўген Калубовіч адзначае: «Дзеля таго-ж, што савецкая ўлада ў БССР замісь іх (выдавецтваў) не зарганізавала ніякага іншага беларускага выдавецтва, у красавіку 1922 году ў Менску на сродкі сяброў-пайшчыкаў паўстала Беларускае каапэратыўна-выдавецкае Таварыства «Адраджэньне». За колькі месяцаў яно выдала шэраг кніжкаў мастацкае літаратуры... «Нарысы па гісторыі беларускае літаратуры М.Янчука й пад рэдакцыяй Я.Лёсіка літаратурна-навуковы весьнік Інстытуту Беларускае культуры «Адраджэньне», №1, сканфіскаваны савецкай цэнзурай й зусім забаронены. І само Выдавецтва «Адраджэньне» праіснавала нядоўга, будучы ў канцы таго-ж 1922 году «рэарганізаваным у Выдавецтва «Савецкая Беларусь».

У сваім творы «Акт 25-га Сакавіка і адраджэньне нацыянальнае беларускае культуры» Аўген Калубовіч закранае пытаньне разьвіцьця й беларускага тэатральнага мастацтва на прыкладзе Віленскага Беларускага Тэатру, Беларускага Дзяржаўнага Тэатру БНР у Менску ды трупы Ф.Аляхновіча. Аднак узьнёслым спадзяваньням лідэраў БНР пра пабудову вольнае краіны ня суджана было спраўдзіцца. Камуністычная ўлада зруйнавала разам зь незалежнасьцю Беларусі й парасткі самастойнага разьвіцьця нацыянальнае беларускае культуры, пераўтварыўшы адных у сваіх ідэалягічных лёкаяў, другіх – зьніштожыўшы фізычна. Тым ня менш дашчэнту зьнішчыць беларускі культурна-асьветніцкі рух не змаглі й крывавыя камуністы, таму што, як слушна заўважыў першы прэм'ер Ураду БНР Язэп Варонка, акрэсьліўшы рост нацыянальнае сьвядомасьці беларусаў, «беларуская справа... расла, шырылася й цьвіла... стыхійна таму, што існавала яе быў, ёсьць і будзе сам беларускі народ, яго адвечнае йснаваньне, сіла яго адраджэньня, багаты скарб яго мінуўшчыны».

Алесь ДАЙНЕКА

БЛІЗКАЯ ГІСТОРЫЯ

З кім дзяліўся Магілёў сваёй назвай (артыкул дзевяты)

На працягу стагодзьдзяў Магілёў быў цэнтрам розных адміністрацыйных адзінак. Горад зьяўляўся цэнтрам эканамічнага, грамадзка-палітычнага й культурнага жыцьця краю.

Магілёўскі павет

Гэта адміністратыўна-тэрытарыяльная адзінка зь першай паловы XVII ст. да 1924 года. Першапачаткова – ў складзе Мсьціслаўскага ваяводзтва Вялікага Княства Літоўскага. Затым, з 1772 г. – у складзе Магілёўскай, з 1796 г. – Беларускай, з 1802 г. зноўку Магілёўскай, з красавіка 1919 г. – Гомельскай губэрнях. Цэнтрам быў Магілёў. У 1921 г. скасаваны, на тэрыторыі павета былі ўтвораныя раёны.

Магілёўская правінцыя

Гэта была адміністратыўная адзінка ў складзе вялізнае па памерах Магілёўскае губэрні. Існавала ў 1772-1775 гг. Цэнтар – Магілёў. Была ўтвораная пасьля першага падзелу Рэчы Паспалітай , па якому ўсходняя частка Беларусі была гвалтоўна захопленая Расеяй. Правінцыя складалася з трох паветаў: Магілёўскага, Старабыхаўскага, Чавускага. Ачольвалася магілёўскім губэрнатарам, пры якім існавала правінцыйная канцылярыя.

Магілёўская губэрня

Існавала з 8 чэрвеня 1772 г. па 1919 год. Цэнтар – Магілёў. Падзялялася (да 1775 г.) на 4 правінцыі й 12 паветаў. У 1778-1796 гг. губэрня складала асобнае Магілёўскае намесьніцтва. 23 сьнежня 1796 г. на тэрыторыі губэрні, разам зь Віцебскім намесьніцтвам, утвараецца Беларуская губэрня з цэнтрам у Віцебску. 11 сакавіка 1802 г. Магілёўская губэрня была адноўленая. Пасьля Кастрычніцкага перавароту ўваходзіла ў Заходнюю вобласьць (1917-1918), Заходнюю камуну (1918). Скасаваная ў красавіку 1919 г. у сувязі з утварэньнем Гомельскай губэрні. На 1897 г. тэрыторыя налічвала 42.134 кв. вярсты, дзе пражывалі 1.708.000 чалавек.

Магілёўскае намесьніцтва

Надзвычайная адміністратыўна-тэрытарыяльная адзінка ў 1778-1796 гг. Уведзеная ўрадам Кацярыны II, які быў напалоханы Сялянскай вайной 1773-1775 гг. пад кіраўніцтвам Пугачова. Асаблівую жорсткасьць і зьверствы пры падаўленьні выступаў сялянаў праявіў вядомы расейскі ваенны дзеяч Сувораў. Намесьніцтва было ўтворанае з мэтай узмацненьня цэнтралізацыі дзяржаўнага кіраўніцтва й займала частку губэрні. Намесьнік меў надзвычайныя паўнамоцтвы, напрыклад, права выкарыстоўваць войска на сваёй тэрыторыі. Было скасаванае 23 сьнежня 1796 г.

Магілёўская акруга

Уваходзіла ў склад БССР зь ліпеня 1924 г. па жнівень 1930-га. Цэнтар – Магілёў. Была ўтвораная згодна пастановы ЦВК з мэтай паляпшэньня эканамічнага разьвіцьця асобных рэгіёнаў. Акругі ствараліся замест губэрняў і раёнаў. Была значна меншай за Магілёўскую губэрню: плошча акругі складала 11.682 кв. км. Ее насельніцтва ў 1924 г. – 512,7 тыс. чалавек, у 1927 г. – 827,9 тысяч. У чэрвені 1927 г. да акругі былі далучаныя некалькі раёнаў скасаванай Калінінскай акругі. На тэрыторыі акругі выдавалася газэта «Магілёўскі селянін».

Магілёўская вобласьць

Утвораная 15 студзеня 1938 г. Дагэтуль, з 1930 г. Магілёў быў цэнтрам раёна. Плошча вобласьці складала ў 1988 г. 29.000 кв. км. Насельніцтва ў 1993 г. – 1.270.000 чалавек. Цэнтар, зразумела, Магілёў. На тэрыторыі вобласьці жывуць пераважна беларусы – 84,3%, рускіх – 11,1%, украінцаў – 1,9%, габрэяў – 1,9%. Нацыянальны склад грамадзка-гаспадарчага апарату кіраўніцтва цалкам не адпавядае працэнтным суадносінам нацыянальнага складу насельніцтва (пераважаюць рускія й украінцы). Гарадзкое насельніцтва складае ў вобласьці каля 70%. Па агульнаэўрапейскіх стандартах, у сельскай гаспадарцы павінна быць занята ня болей за 10-12% насельніцтва. Гэтага павінна быць дастаткова, каб пракарміць астатніх.

Ігар ПУШКІН

НАШ РОДНЫ КУТ. ДЗЕНЬ У ГІСТОРЫІ

25 сакавіка

1918 год. Абвешчаная Беларуская Народная Рэспубліка. У яе склад павінна была ўваходзіць і тэрыторыя Магілёўскай губэрні.

1992 год. У Магілёўскім мастацкім музэі культурна-асьветніцкая суполка «Машэка» наладзіла сьвяткаваньне Дня Волі.

26 сакавіка

1918 год. Па распараджэньні начальніка фінансаў польскага корпуса, у Магілёве былі прыпыненыя ўсе апэрацыі расейскага дзяржаўнага банка.

27 сакавіка

1911 год. На Магілёўшчыне ўведзеныя земствы, якія займаліся пытаньнямі мясцовага кіраваньня. У вялікарускіх губэрнях такія земствы былі ўведзеныя на 47 гадоў раней.

1980 год. Па выніках Усесаюзнага сацыялістычнага спаборніцтва Магілёў быў узнагароджаны пераходным Чырвоным сьцягам.

30 сакавіка

1672 год. Кароль Рэчы Паспалітай Міхаіл Карыбут Вішнявецкі выдаў прывілей, згодна якому магілёўскіх купцоў і мяшчанаў маглі

судзіць толькі ў Магілёве.

31 сакавіка

1917 год. У Магілёве адбылося арганізацыйнае паседжаньне мясцовых беларускіх нацыяналістаў.

Падрыхтавалі Аляксандар АГЕЕЎ, Ігар ПУШКІН

ЖЫЦЬЦЁВЫЯ ЗАМАЛЁЎКІ

Вясковы сход як люстра характараў, паводзінаў і ўчынкаў

У мінулую суботу карэспандэнт «ТМ» патрапіў у калгас імя Ільіча, што ў Магілёўскім раёне. Ён прысутнічаў на сходзе ўпаўнаважаных прадстаўнікоў, на якім калгасьнікі падводзілі вынікі працы за мінулы год ды складалі плян вытворча-фінансавай дзейнасьці на год бягучы. Аднак не толькі цікавасьць да эканамічных паказчыкаў сталася падставай для візыты нашага карэспандэнта на вёску.

Пачну аднак з галоўнага. Фінансавы «здабытак» калектыўнай гаспадаркі – стратнасьць, якая ацэньваецца ў 3 мільярды 400 мільёнаў рублёў. Сход звыкла праслухаў справаздачы старшыні калгаса й галоўных спэцыялістаў гаспадаркі. На іх думку, галоўнымі чыньнікамі цяжкага становішча былі кепскія ўмовы надвор'я і нізкая дысцыпліна калгасьнікаў. Нараканьняў з боку кіраўніцтва заслужылі скотнікі, даяркі, корманарыхтоўшчыкі. Паводле словаў старшыні калгаса толькі адзіная галіна гаспадаркі прынесла прыбытак – сьвінагадоўля.

Як гэта часта бывае, у калектыве ёсьць адзін ці два «донкіхоты», якія вераць у перамогу справядлівасьці і прыкладаюць намаганьні дзеля гэтае перамогі. «Млынамі» у іх барацьбе выступае ўлада. Зазвычай, такіх людзей не разумеюць. Не таму, што калегі любяць уладу, а таму, што жыцьцё вучыць не шчыраваць дарэмна «супраць ветру». Аднак праўдашукальнікаў спыніць нялёгка. Імі кіруюць свае летуценныя ўяўленьні аб справядлівым упарадкаваньні жыцьця. Ёсьць такія летуценьнікі і ў калгасе імя Ільіча. Яны мяне і запрасілі.

Да іх належаць начальнік кацельнай Уладзімер Сямёнаў, загадчыца фэльчарска-акушэрскай кропкі Алена Пашкоўская, мэдсястра Аляксееўна, былы старшыня калгаса Уладзімер Наканечны і яшчэ колькі паважаных людзей.

Якая-ж дапамога вымагалася ад карэспандэнта? А дапамога была патрэбная, каб наўпрост людзі мелі мажлівасьць выступіць з крытыкай на адрэсу старшыні выканкама сельскага Савета. (Была пагроза, што такой мажлівасьці без прысутнасьці «чалавека з вобласьці» можа й ня быць).

Я прыехаў у вёску ці ня першым рэйсам аўтобуса. Сход быў прызначаны а 10-ай. Час яшчэ быў. Я сустрэўся са спадаром У.Сямёнавым, які пазнаёміў мяне з пані Аленай Пашкоўскай. Разам мы накіраваліся да месца працы гаспадыні. Фэльчарска-акушэрская кропка, якой яна загадвае, мае нават фізкабінэт. Тут вяскоўцы лекуюцца з дапамогай многіх сучасных фізыяпрацэдураў. Вось пад час знаёмства з працаю вясковай мэдычнай установы я і стаўся сьведкаю наступнага.

Я быў у іншым пакоі, калі пачуў загадным тонам нечае пытаньне: «Што гэта за аб'ява? Які вам сход? Якое дачыненьне вы маеце да калгаса? Зараз-жа здыміце!» Справа ў тым, што вяскоўцы былі паведамлены пра сход абвесткамі, якія вывесілі на краме й на самой ФАК. Вось гэтую абвестку й патрабавала зьняць невядомая мне наведвальніца ФАКу.

– А гэта хто? – камандзірскае пытаньне ўжо адрасавалася мне.

Я прадставіўся. У сваю чаргу пацікавіўся, «з кім маю гонар». Высьветлілася, што гэта намесьніца галоўнага лекара раённай палікліінікі, якая ёсьць непасрэдным начальнікам над пані Аленай. Нехта мне «шэптам» падказаў: тут вайна паміж ФАКам і старшынёй выканкама сельсавета Кацярынай Новікавай.

Сход ладзіўся ў мясцовым доме культуры, які называлі наўпрост клюбам. Я прыйшоў за дзесяць хвілінаў да пачатку й зарэгістраваўся. Вяскоўцы пагдядалі зь цікавасьцю на мяне. Але ня толькі іх увагу прыцягнула мая сьціплая асоба. Прадстаўнік улады ў асобе капітана міліцыі выказаў жаданьне высьветліць падстававасьць маёй прысутнасьці на ягонай тэрыторыі. Пастарункавы Ярмаш А.М. доўга разглядаў маё пасьведчаньне, потым прагледзеў нумар «ТМ», які я прывёз з сабой. Рэзюмэ было кароткім:

– А-а-а, БНФ, Пазьняк?

– Ну чаму-ж БНФ? Мы маем дачыненьне да БНФ настолькі, наколькі інфармацыя пра яго падаецца нам цікавай для нашых чытачоў. Такое-ж стаўленьне да іншых партыяў...

Міліцыянт не надта паверыў, а можа іншых партыяў і не ведае. Я накіраваўся ў залю.

Сход пачаўся арганізавана, да рабочага прэзыдыюму дадалі старшыню райвыканкама спадара Пятра Кандратава. Пачалі са справаздачных дакладаў. Далей пасьледвалі спрэчкі.

Першым на трыбуну выйшаў спадар Уладзімер Наканечны. Ён пераканаўча і падрыхтавана акрэсьліў недахопы й пралікі кіраўніцтва гаспадаркі, нагадаў пра няскошаныя ладныя «кавалкі» пшаніцы і грэчкі, канюшыны і рапсу, што ўрэшце трапілі пад снег. Адказнасьць за пералічанае і іншае ён усклаў таксама і на мясцовую савецкую ўладу ў асобе старшыні выканкама сельсавета пані Кацярыны Новікавай.

Потым выступаў спадар Уладзімер Сямёнаў, які закрануў праблему адсутнасьці ў вёсцы лазьні, адзначыў няўдзел старшыні выканкама сельсавета ў вырашэньні праблемаў культуровага жыцьця вёскі.

Наступным быў пастарункавы, які пачаў бараніць уладу, што выклікала ў залі шум. Толькі пасьля таго, як міліцыянт пачаў апавядаць пра праблемы датычныя сваёй дзейнасьці, людзі супакоіліся й выслухалі: пра рост злачынстваў, пра самаўхіленьне калгасьнікаў ад удзелу ў ахове грамадзкага парадку.

Пасьля да ўдзельнікаў сходу зьвярнулася спадарыня Алена Пашкоўская. Яна паведаміла пра спробу ейнага начальства перашкодзіць людзям удзельнічаць у сходзе. На гэта адрэгаваў спадар Кандратаў, які зь места заўважыў, што такога ня можа быць. Я мусіў пацьвердзіць словы спадарыні Алены, пасьля чаго старшыня райвыканкама паабяцаў «разабрацца». Тымчасам спадарыня Пашкоўская працягвала свой расповяд пра характар адносінаў са старшыняй Новікавай. Было адчувальна, што гэта, як гаворыцца, набалела... Сапраўды, выглядала на дзікунства тое, як старшыня ўласнаруч зрывала абвесткі, як падхоплівала на вёсцы чуткі пра прафэсійную і чалавечую нядобрасумленнасьць работнікаў ФАКу, пра нежаданьне начальніцы сельсавета аплочваць рахункі за лекі, пра выпадак выдаленьня з паседжаньня сельвыканкама мэдсястры, калі мусіла разглядацца пытаньне аб бюджэце ФАК... Але самым неверагодным здалося наступнае. Раджала жанчына, а па тэлефоне не ўдавалася зьвязацца з горадам. Пані Алена абегала ўсю вёску, аднак не знайшла машыну каб адвезьці парадзіху. Нарэшце яна прыбегла да Новікавай, у двары якой стаялі тры машыны. Уявіце сабе пачуцьці Пашкоўскай, калі ў адказ на просьбу аб дапамозе яна пачула: «Гэта твае праблемы».

Усё пачутае вымусіла старшыню райвыканкама выказаць абурэньне. Ён яшчэ раз паабяцаў «разабрацца», бо, на ягоную думку, чалавек, які гэтак паводзіць сябе, ня можа працаваць у сельсавеце, тым больш – узначальваць яго. Але па ягонай-жа прапанове самой Новікавай слова не далі (толькі што мы гэта бачылі па тэлевізіі, толькі на больш высокім узроўні).

Сход закончыўся паводле пляну яго арганізатараў. Былі зацьверджаныя неабходныя рашэньні, прынятая калектыўная дамова, даабрана праўленьне калгаса, укамплектаваная рэвізыйная камісія. Заключным акордам сходу стала ўзнагароджаньне «пераможцаў сацыялістычнага спаборніцтва», якія знайшліся і ў гэтым калгасе... А на заканчэньне адбыліся яшчэ два цікавых эпізоды. Я вырашыў у фае клюбу, пасьля сходу, раздаць колькі асобнікаў «Тыднёвіка». Людзі ахвотна разьбіралі газэту. Ды тут узьнік ахоўнік правапарадку. Міліцыянт схапіў мяне за локаць са словамі:

– Што гэта? Агітацыя? Прайдзёмце!

Я мусіў бараніцца собскімі ўпэўненымі паводзінамі. Спачатку нагадаў капітану пра афіцыйны статус газэты, потым паказаў яму пасьведчаньне сябра Беларускага Хельсінскага камітэта ды выцягнуў з кайстры адміністрацыйны кодэкс і зьвярнуўся да міліцыянта:

– Вам знаёмая гэтая кніжка? Паводле гэтага кодэксу я магу прыцягнуць Вас да суда. У вязьніцу не сядзеце, аднак пэўную суму грошай спагнаць з Вас змагу!

Вяскоўцы не засталіся ўбаку, людзі пачалі патрабаваць ад міліцыянта адчапіцца ад чалавека, а адна жанчына зьвярнулася да мяне з прапановаю дапамагчы раздаць газэты й пачала раздаваць іх. Капітан яшчэ раз паспрабаваў цягнуць мяне за рукаў, але ўрэшце адчапіўся.

А я працягваў знаёмства з вясковымі навінамі. Мне паведамілі, што «разабрацца» са спадарыняй Новікавай няпроста, бо яна ёсьць жонкай аднаго з намесьнікаў старшыні райвыканкаму. Яшчэ распавялі пра падробку ёю пратаколу па вылучэньні на сходзе брыгады паляводаў кандыдата ў «мясцовыя дэпутаты», хаця такога сходу ня было. Цікавыя навіны пачуў ад даярак. Яны ўсё намагаюцца напісаць ліст прэзыдэнту, каб прыехаў і навёў парадак... Скончыць распачатую з жанчынамі гаворку пра тое, што іх праблемы трэба было вырашаць, у прыватнасьці, на гэтым ды іншых сходах, не давялося. Я мусіў, на жаль, ехаць...

Валадар ЦУРПАНАЎ

P.S. «ТМ» будзе сачыць за далейшым разьвіцьцём падзей у прыгарадным калгасе імя Ільіча.

Актуальны бліц-конкурс!

Тры пляшкі піва – чалавеку, дасьведчанаму ў матэматыцы

Вычытаў у прэсе, што беларускі бюджэт на 1999 год складае каля 500 трыльёнаў рублёў. І задумаўся: калі наш «заяц» скокне ўдвая ніжэй (а гэта ён робіць даволі хутка), то ці ведаюць людзі, як будзе называцца чарговы лік? Шмат хто ў Беларусі і трыльён правільна не напіша (колькі гэта нулёў?), а ўжо што там за трыльёнам, дык і назваў такіх ня чулі... Але-ж яны ёсьць. І калі мы ўжо дабраліся да гэтых астранамічных лікаў, то трэба ведаць, як іх называць.

Што ідзе за трыльёнам? – з гэтым пытаньнем я зьвярнуўся да шэрагу сваіх знаёмых. Называлі: трынтыльён, бульён, квадратальён і інш. Але правільнай назвы я не пачуў.

Таму ***аб'яўляем конкурс***: хто далей падоўжыць лікавы шэраг – **мільён, мільярд** (ён жа більён), **трыльён, ...**

Прыз – тры пляшкі піва ад В.Васількова.

Свае варыянты адказаў можна дасылаць да 28 сакавіка 1999 года на адрасы: **212030, Магілёў, а.с. 3** або **212030, Магілёў, пр.Міру, 10, кв. 31** (з паметай «Конкурс») або паведаміць да гэтага-ж часу па тэлефонах: 22-70-51 ці 22-97-82 (для Булавацкага).

Рэдактар Генадзь СУДНІК

ТМ Тыднёвік Магілёўскі

Аналітычна-інфармацыйная газэта, заснаваная Магілёўскай гарадзкой асацыяцыяй «КОЛА СЯБРОЎ».

Зарэгістраваная ў Дзяржкамітэце РБ па друку за № 831.

Газэта выходзіць шточацьвер.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

212030, г. Магілёў, вул. Першамайская, 6-22.

Тэлефон: 31-04-15,

Тэл./факс: 22-97-82,

E-mail: krug@user.unibel.by

Газэта надрукаваная афсэтным спосабам у Магілёўскай абласной друкарні імя Я.Свярдлова. Замова 12. Наклад 500 асобнікаў.